

Aran en Titus, of wraek en weerwraek

Jan Vos

bron

Jan Vos, *Aran en Titus, of wraek en weerwraek*. Gysbert de Groot (erven), Amsterdam 1699 (17de druk)

Zie voor verantwoording: http://www.dbnl.org/tekst/vos_002aran03_01/colofon.php

© 2011 dbnl

**Opdracht,
Aen d' Ernfest en Hoog-geleerden Heere Kaspar van Baerle,
Professor der Filosofie in de doorluchtige Schoole der vermaerde
Koop-stadt Amsterdam.**

DOORLUCHTIGE MAN,

Wy noemen U.E. door de mond van alle gesonde oordeelen, met de by-name van Doorluchtig, selfs met de Poët,

*Die als een Sophokles t' Athéen,
Geboost met hoog gekurkte laerzen,
Op 't Duytsche Treur-tooneel komt treên,
Daer d'Echo van sijn goude Vaerzen
Het hardste hard soo murruw maekt,
Dat 't oog een beek van tranen braekt.*

Met dien hoogdravende Poët, daer hy seyde:

*Doorluchtige van BAERLE,
Ghy kostelyke paerle,
Aen Amstels Wapen-kroon.*

Wy offeren op 't Autaer van U.E. onpartijdige oordeel onse eersteling ARAN en TITUS, of *Wraek en Weerwraek*, onse misgeboorte, of, om recht te noemen, onse Wanschepsel, beswachtelt met de soo ware als oude spreuck:

Wacht u voor die geen die van God getekent is.

Op hoop, dat onse schrik-dier d'oogen van U.E. verstand, so verschricken en mishagen sal, dat gy het de stralen uwer

gunst sult weygeren, en so 't U.E. soo mishaget, so sullen wy door sulck een mishagen, ons niet meer met het ranke en roereloose schip van onse vermetelheit, in de grondeloose zee der heylige Poëzy begeven, om niet, door de bulderende stroomen der Lasteraren, in de gevaerlyke klippen der algemeene oordeelen te vervallen, want soo onmogelyk als 't een Vorst al de werelt wel te beheerschen is, ja onmogelyker, is 't een pen alle oordeelen te behagen. Maer ik twystel aen U.E. mishagen, overmits de grootste verstanden vaek de nieuwsgierigste, van ogen syn; en by wylen starren op schepselen die Natuer de gevoegelyke maet der ledematen, en juyste hoogselen en diepselen van hare vormen, heeft geweygert; 't zy dat zy 'er wonders, of de volmaekte ommetrek van hunne eygen leest in speuren; want de Son blinkt noit klaerder dan in de omhelsinghe der Wolken; dies gelyk is de volmaektheyd noit volmaekter dan in de versellinghe der mismaekte. 't Zy hierom, often minsten om de Geesten te spannen, als de herstenen afgeslooft zyn, van de hoogte der Hemelen te meten, de diepten der Zeën te omvademen, de Nature te ontleden van besielte dingen, de Poëzy, het Goddelrykste van alle, op vaste voeten te setten. Heeft U.E. sodanigen mishagen.

*So acht ons eersteling 't getal der lastermonden,
Als d'ongenaekb're Maen het bassen van de honden.*

Doorluchtige Man; ontfang onse Wan-schepsel op sulck een wijze alsse U.E. geoftert wordt; soo blyf ick

In Amsterdam, den 22. van Wijnmaent, 1641.

*Uwer E. aller onderdanigste leerling,
JAN VOS.*

Op het dichten van Jan Vos, *Glazemaker*.

DE Glasemakers hand,
Die jonge lauwrē pland,
Aen Amstels glase plassen,
Die t' zijner ondoed wassen,
    Toont kunstig wat hy was,
    In 't dichten aan een Gelas.
Dicht en doorluchtig waren,
Haer ombachts eerste Waren:
    Doorluchtigh, dicht en fijn
    En spiegel glasig zijn
Haer onversiensche dichten:
Sy spiegelen, sy lichten,
    Sy strekken voor een bril,
    Men dichte so men wil,
My dunkt het beste dicht is,
Dat helder, fijn, en dicht is.

Constanter.

Op het hoogdravend treurspel *van Jan de Vos. Glasemaker.*

Slet hier de kunst op 't hoogst, de Schouwburg op syn top,
 Het Treurspel op syn wreedst, de wraeklust vol van krop,
 Noyt daverd het aeloud tooneel met meer gespooks,
 Noyt sag men by de Griek meer bloed gespat noch rooks,
Orestus houd u mond. *Andronikus* die raest.
 En dubbelt wee op wee, en wraek op wraek verbaest.
Medea stilt u toorn, laet *Thamera* vol gals
 Uytbulderen voor 't Volck en liegen door haer hals.
 Boosdadig *Pelops* huys, swygt van u moordery.
 Nu *Aran* hoopt op en torst syn schelmery.
 Waer was' er oyt een disch gesteurt met meer geraes?
 Dan daer de kinders sien haer moeders laetste aes.
Cassandra wordt geschent in *Rozalyns* gewaet.
 Gek not van tong en hand en eer, door 's Moôrs verraet.
 Hier klaegt d' Onnooselheyt, hier dolt een *Hercules*.
 Hier krygt de Strengheyt en barmhertigheyt sijn les.
 Hier stryd de Kaisers kroon met d' ongetoomde min.
 Hier kyft de Oorlogs mont met 't Geestelyke Hofgesin.
 Ick sta gelyk bedwelmt en overstolpt van geest.
 De Schouwburg word verset, en schoeyt op hooger leest.
 Ryst *Sophocles* weer op? stamp *AEschylus* weer hier:
 Of maekt *Euripides* dit ongewoon getier?
 Neen 't is een Ambachtsman, een ongelettert gast,
 Die nu de gantsche Rey van *Helicon* verrast.
 Die noyt geseten heeft aen Grieks of Roomsche disch,
 Wijst nu de werelt aen, wat dat een Treurspel is.
Athenen las het spel, en sprak; ick schrijf niet meer,
 Die ons door Glas verlicht; verduystert ons al eer.

CASPAR van BAERLE.

Op Aran en Titus, of Wraeck en Weerwraeck, van Jan Vos.

DEn Adelaer gelokt van 't Capitoel beneden,
Viel op aen 't Leeuwen aes, dien drijft de Wraek tot moort,
Daer 't Rooms gevogelte het naer gekerm af hoort,
En sweert 't dier, met moer en jongen te vertreden;
Dies dwinglandy verschynt in grouwelijke kleden,
De nijd, wiens ommetrek noit reedlijk oog bekoort,
Raekt op de been, en brengt de felle bloetdorst voort,
Melpomene, de Wraek hier zijnd' in volle leden,
Zou den ontaerden mensch dit woedende gedrogt
Niet schricken, zeydz' indien 't ter Schouwburg wierd gebrogt?
Mit vat DE Vos dat woord en opent de gordijnen,
Van het bebloed' tooneel der dieren wreed van aert
In menschen schijn. Och! wil ons 't quaet in 't hert verschijnen
In sulk gewaed, wie bleef voor 't quaet-doen niet vervaert.

J. VAN DER BURG.

Op het Treurspel van Jan Vos.

De Wijngod (soo de Griek een kluchtige Poet
 Vercierd) met Xanthias sijn knecht een reyse deed
 Naer d' onderaerdsche Goôn, om vonnis daer te hale,
 Wie best Treur-spen schreef, in sijne moeders tale,
 De wijze Euripides, of schrandere AEschylus,
 Daer van de omstander niet derfd oord'len soo of dus:
 Waerom dat Bacchus, om de twist saeck recht te scheidyden,
 Een yders Vaerzen in een juyste wegschael leyden,
 Op dat de waerheyt uyt 't gewicht der Vaersen bleeck,
 In AEschylus den Kroon Euripides af streeck:
 Maer hadde Bacchus met een onpartijdig ooge
 Dit Treurspel tegens d'oude eens ernstig opgewoge,
 Hy had J A N V O S vereert met een gewijde palm,
 Om dat hy nu verstreect der ouden wedergalm.
 Liefhebbers, wie gy zyt, komt zien, van wat vermogen
 Een geest is, schoon hy niet 't school is opgetogen.
 Een Glasemaker, die niet dan sijn moeders tael
 En kan, verdooft de glants by na van al te mael
 De Dichters. Dies wy schier vrymoedig mogen spreken,
 Wijkt Spanjen, Vrankrijk, wijkt self Romen, ja wijkt Greken,
 Ick weet niet of'er wel yet grooters oyt uyt quam.
 Schept moed, ô nieuwe hoop van't machtig Amsterdam,
 En volgt de stappen van den Drost, van Vondel, Huygen,
 En wilt de Hengstebron met lust en yver zuigen,
 Soo sal men t' zyner tyd noch seggen, dat uw Vaars,
 Mee waardig wesen sal de Sophokleesche Laars.

VECHTERSEN.

Inhoudt.

*T*Oen Titus Andronikus een dapper Veld-Overste der Romeynen, na 't verdelgen der Gotten, hare Koninginne Thamera, te Romen op het Capitolium, in Triumph gevangen brocht, wierde Saturninus, toen Keyser van Romen, soo bevochten door de schoonheit der Koninginne dat hy'er de Scepter, tot loon van weermin bood, 't welck zy hem weygerde. Ondertusschen waren de Wichelaers besig om Aran, 't welk een Moor was, in 't by zyn van Saturninus voor 't Omaer van Mars, te offeren, de Godsche Koninginne, die haer gevangen Veld overste, wiens Boel zy was, in de handen des Wichelaers sag, poogde hem, so door haer selfs ten offer te bieden, als door Gebeden, te ontsetten, 't welk Saturninus, op voorwaerde van haer weerliefde te genieten, bewilligde, schoon Titus en alle de Wichelaers de Moor ten offer doemden. Aran door sulck een oorsaeck op Titus gebeten, roeyen, tot welk een hulp hy Quiro en Demetrius, de Sonen des Godsche Koningins, naer lange tegen-streving, soo vervoerde, dat sy Bassianus, des Keyzers Broeder, en Vryer van Rosalyna, d' eenige dochter van Titus vermoorde, en Rosalyna niet alleen schenden, maer op dat 't schelmstuk niet gemeld sou worden, de Tong en handen afsnijden, hy self werpt Klaudillus en Gradamard, twee Sonen van Titus, in een put, daer hy alree een Hellemet met Godt begraven hadt, ende stroyden 'er voorts een sekere brief, die als of ze door de Moorders geschreven was, aen Pollander en Melanus, de jongste Zonen van Titus, kondschap sou doen, hoe dat zy Bassianus, met hunne Broeders vermoort hadden op de selfde plaets, daer zy de Hellemet met Goudt, dat quansuys 't loon van dese moorden soude zyn, begraven hadden, om niet door de munt beklapt te werden. Soo dra als den

brief van Titus gevonden, en door Saturninus gelesen, en 't Goudt voor den dag gebracht was, werden Pollander en Melanus met dese woorden beticht, waer over Saturninus hun ter doot veroordeelde. De Moor, hier mee niet vernoegt, maect, terwijl dat Pollander en Melanus gerecht worden, Titus de vader wijs, dat de Keyser sijne Sonen, so hy hem sijne rechterhandt wilde leveren, verschoonen sal; die hy daer op afkapt en aen den Keyser stiert; Quintus de Staetjongen van Aran, brengt hem uyt last sijns Heers, in plaets van sijn Soonen, de hoofden en sijn afgekapte, hand, Titus door sulk een wreetheyt aen 't rasen, doch door aenspraeck van Lucius, sijn oudste Soon, die overmits dat hy sijne Broeders met geweldt ontsetten wilden, 't Landt ontseydt was, en Markus sijne broeder weer aen 't bedaren geraeckt, sweert, op de aenhitsing van de Geesten der vermoorden, Romen tot den gronde te verdelgen, waer op Lucius de Regimenten van sijne vermoorde Broeders naer de Stadt voerde, en vind Aran verselschapt met Quiro en Demetrius, die hem de hoedanigheyt van Rosalynas verkrachtinge vertelden: Lucius hier door getergt, krijgt Aran, naer eenige tegenstandt, dewijl Quiro en Demetrius hun op de vlucht begeven, gevangen, en stierde hem voorts, in een beslooten Koets, naer 't Hof van sijn Vader, daer Rosalyna, Askanius, 't Soontje van haer Broeder Lucius, het Boeck der Herscheppinge, overmits datse de Vrouwe kracht van Thereus sag, uyt sijnen handen poogt te nemen, maer eer het Jongskens, van sijne Moeye vervolgt, na sijn Grootvader liep, die, door Rozalyna, aengewesen de verkrachting van Pillomela las, en gekomen zijnde daer de Poeet seyt, en heeft de jonge maegt verkracht, soo sloeg zy haer Vader het Boeck uyt de handen, als of sy wilde seggen, dat sy op soodanigen wijs verkracht was, waer op dat sy van Markus, 't welk haer

Oom was, geleert, de namen van die haer verkracht hadden, met een stock in 't Zand schreef. Thamera, die door haer Sonen kondschap hadt, dat Aran van Lucius gevangen was, verschijnt Titus, met haer Zoons, die sy haer Gespeelen noemde, in de gedaente van de Wraeck, en soeckt hem door sulck een middel wijs te maken, dat Lucius om de Moor te ontsetten, en hem van kant te helpen, de oorsaeck van alle schelmery is. Titus, die haer aen de spraek kende, veynst het selfde te gelooven? dies hy haer op voorwaerde dat zy 'er in de gedaente van sijn Bode sou vervormen, om Sarurninus stierde. Soo dra als Thamera vertrocken waer, vermoorde hy 'er Soonen, en dee de spieren braden en 't bloed met wijn mengen, dat hy 'er na dat sy met Saturninus op de uytvaert van Lucius, die tot toon van 't quaet, uyt last van sijnen Vader, so hy seyde 't hoofd afgeslagen was, 't vleesch gegeten had, dee drincken, en de hoofden door sijn dochter Rosalyna vertonen, dien hy hier op, om niet tot grooter ramp te komen doorsteekt; en Aran, na dat hem door eenen losen soldering, in een kolck vol vuurs dee vallen, tot assche verbrandende, en Thamera, in by zijn van Saturninus, 't hart afstoot, 't welck Saturninus Titus met gelijke munt betaalde; waer over Lucius de Kaiser de dootsteek geest, en bekomt door sulck een wraeck de Roomsche Kroon.

Het tooneel is in en om Romen, het Treurspel begint met den dag, en eyndigt in de andere nacht.

Personagien.

Saturninus, Rooms Keyser.

Markus Andronikus, Broeder van Titus Andronikus.

Titus Andronikus, Veltheer der Romeynen.

Lucius, outste Zoon van Titus Andronikus.

Pollander, } Sonen van Titus.

Melanus, } Sonen van Titus.

Klaudillus, } Sonen van Titus.

Gradamard. } Sonen van Titus.

Askanius, 't Soontje van Lucius Andronikus.

Rozelyna, Dochter van Titus.

Bassianus, Keyzers Broeder en Vryer van Rozelyna.

Thamera, Koningin van Godland, Keyzers Bruyd, en Arans Boel.

Quiro, } Sonen van Thamera.

Demetrius, } Sonen van Thamera.

Aran, de Moor, Veltheer der Gotten.

Leeuwemond, Wichelaer.

Quintus, Staet-jongen van Aran.

Tacitus, Bode.

Roomsche Burgers.

Tempeliers.

Rey van *Gotten*.

Roomsche Juffren.

Andronizenser Juffren.

Swygnde.

Roomsche Raden.

Roomsche Rechters.

Vier Kornellen.

Philippus.

Kamillus.

Aran en Titus.

Het eerste Bedryf.

Saturninus, Markus, Andronikus, Bassianus, Roomsche Raden, Rey van Roomsche Burgeren.

Sat.

Wie sal den Adelaer sijn taje wicken snuyken,
Nu Titus strijdbre Byl de Godse Leeu doet duyken
Voor 't heylig Kapitoel? en slaet Augustus merk
In 't dartle gevelprael van 's Vyands metselwerk.

Burg.

Lang leef Andronikus.

Sat.

Hoe schateren alle Volken!
De faem draegt Titus lof door 't drift der bruine Wolken:
De wijde werelt waegt van sulk een Scipioen,
Die 't Roomsche Rijk bestraelt gelijk de Middag zon.

Titus, Andronikus, Thamera, Quiro, Demetrius, Pullander, Melanns, Klaudillus, Gradamard.

Tit.

O Rome Rijk van roem! wat torst u hoeft al kroonen!
Wat swait u hant al gouts! wat drukt u voet al tronen!
Hoe zytge staeg omheynt van Roomlus Ridderschap!
Gy zijt tot op den top van Alexanders trap!
Heeft Godt Augustus oyt, bestuwt van yseren drommelen,
By 't hitsen der trompett', en 't moedigen der trommelen,
Den Persiaen geparst, de bureen van den Nyl;
Uw' hopman heeft in 't Noord, gewapent mel de byl,
De grensen van Euroop , zeeghastig op gaen byten;
En keerde 't woede heyr der wetteloose Schyten,
En dreefse met de kling, en klem van ysere vuyst,
Op 't beckeneel geschaert, van breyn, en bloet begruyst,
Tot in 't Rifeesch gebergt, daer Tanais golven wasten
Tot voedsel van Mxor, en Pontus kille plassen,
De Godvergeten Gott': de sarrende Sarmaet:
En d'overvinge Vinn', beschorst met harnas plaet;
Als t' saem den kryg gerust, met d' ongeruste Russen:
En 't norsche Noortsche volk, heb ik de vlam doen blussen

Van God Gradivus toors, de Wraek verdelgt haer speer,
 Het Oorlog walgt van bloed, 't Latijnsche moordgeweer
 Heeft sig gants sat geknaegt, de beemt komt bouliên eyssen,
 Het paert wil na de ploeg, de kling buygt sich tot seyssen.
 't Bosch schreeut vast om de bijl, de seyssen koets zoekt rust,
 Het vaendel wil te pronck, elk heeft de Vree gekust;
 Dies vul de holle buyck der hongerige roesten
 Met glinsterend' wapentuyg, uw hand sal septers oesten.
 De wereld sy uw' erf, en streck u tot een troon,
 En 't blaeuw' Turkoische dack, een hel gestarnde kroon.

Sat.

Heldhaftig oorlogs Helt. Angustus helden wagen
 Sal u, gelijk een God, tot aen de starren dragen:
 Ja dat de Hemel selfs van u kan zijn verheert,
 Dat heeft de zuyl uw 's necks al schragende geleert.

Tit.

Gy die de troon bekleed van uw' vergoude ouderen,
 En 't Rooms gewelfsel trots, als waer 't met Atlas schouderen.
 Gy die de bijl van 't heyr en 's oorlogs standaer sweyt,
 En met u stale vuyst een oost van lijcken meyt.
 Heeft Argos bitse wraek de buyck van duysent kielen
 Beswangerd met haer zaed', die so veel duysent zlelen
 In Phrygen heeft gebaert, om Menelaus gemael
 Te winnen, door de deugd van 't overzeesche stael,
 Wie sou om sulck een Vrou geen tien jaer willen kampen?

Sat.

Al schakeldend 't geval een reex van oorlogs rampen,
 Soo schoorick 't harnas aen, en presten 't heyr te velt.
 O welck een tooveres heeft Titus hier gestelt!

Tit.

't Is Godlands Koningin.

Sat.

Wat boesem sou niet blaken
 Om sulck een roosengaert, op lely witte kaken?
 O Goôn ik ben gewondt! ontbindtse die me boeyt,
 En 't noyt gesengde hart in AETnas schoorsteen gloeyt.

Tit.

Daer is de Godsche prael.

Sat.

O juyst gevormde leden!
 Hoe dring ick door 't gedrang van uwe Godlijckheden.
 Hier zijn tot een gesmeet, ô paerl mijns Hof-gesins!
 Op 't aenbeeld' van Natuur, twee groote vyandins:
 Dat 's schoon, en eerbaerheyt. Ik laet de Scepter slippen,
 Indien ick met mijn mond op d' oever van uw lippen

Mag stranden met een kus, ô mond vol ambrosijn,
 Daer duysent kusjes vlien op wieckjes van robijn.
 Uw' voorhoofd, sonder Voor, ten oogen toe gedolven,
 In eene goude Zee van kronckelende golven,
 Weerstraelt het stralend licht.

Tham.

De Vorst die sy gerust,
 Het vuur dat vaardig brant, werd vaerdig uytgeblust.
 De naeuw' voldragen roos, met d'ochtent Zon geboren,
 Werd door de middag Zon, op middag afgeschoren.
 De min is als een bloem; een bloem is haest verdort,

Sat.

Soo schichtig is u Rijk, door onse heyr, gestort.

Tha.

U heirkragt was wel groot, maer grooter sijn Gods roeden;
 Noch grooter onse sond: soo lang sal Godland bloeden
 Van uwe geessel-sweep, tot alles is voldaan:
 Dies sal ick 't Roomsche juk met lytsaemheyt ontfaen,
 De goude lijdsaemheyt bemint de swaerste plagen,
 Hoe dat de deugt meer lijd, hoe datse meer kan dragen;
 Want lijdsaemheyd vereeld.

Sat.

Beeld eens Pigmaliions,
 Dat glans en ziel ontving, op 't welig swanendons;
 Stier my tot proef van min in d' onderaerdsche kolcken.
 Om Plutoos sleutelring, in spyt der helsche volcken,
 Te slepen voor den dag van daer noyt daegstrael blickt,
 En soo d' al' siende Son voor 't schricklijck schepsel schrickt
 Als in Alcides eeuw; en haer paruyck laet sinken
 In 't pekel van de Zee; soo sal de Zon noch blinken
 Van uw aenminning oog.

Tham.

Hoe mijn gesigt een Zon!
 O oorsaek van mijn leet! noem het een soute bron.

Sat.

In koutheyt is 't een bron; maer by den Alverwinner
 Een Zon die my verteert.

Tham.

De eeden van een Minner
 Sijn vry voor 's Hemels straf, se werden van de wind'
 En Zee verslonden, dies sweer vry by Venus kindt.

Sat.

Kroondraegster van mijn fiel! indien 't uw lust bestemden
 Dat gy ten Bosch woud gaen langs Marjolijne bemden,
 In Hazelare schaeuw, ik volgde onvermoeyt,
 In 't opgetorste kleed, met buygsaem eelt geschoeyt;

Ick sou het Keyzers ampt in d' open lucht verpoosen,
Gezetelt op een struyk, betullebant met roosen,
Geceptert met een stock, omheynt met knablent Vee;
Dies gun dat ik het steen van uwe boesem knee.

Tham.

Een afgerechte tong is qualijk te ontslippen.

Sat.

Maer d' ogen van een Vrouw sijn Venus minne-knippen.

Tham.

Ik haet, ik vloek de Min, mijn oogen zyn te ang
Voor sulc een krokodil, en doodelijke Slang.

Sat.

Godin van 't Gods gewest! zijt gy uyt ys geboren?
Geen paert so hart van huyt of 't draest naer Venus sporen,
De wrevelige Stier, het borstelige Swijn:
De logge Wallevisch, de snelle dollefijn:
En d' oversiere Leeuw sijn vol van minne vonken.
De min is niet 't ontgaen in bosschen noch spelonken.
De schrandere Olifant is 't middelrif doorgriefft;
De winden vlien elkaer, door onderlinge liefd,
Al hygende te moet: de dik beschorste boomen,
Omhelsen ellikaer, de koele waterstroomen
Vermengen haer in een: soo saeyd de Min haer zaed,
En spint, met Chynthia, een endeloose draed.
O groote kracht des Mins! mijn boesem is vol bresschen:
Mijn hart is an gebrand, het vuyr is niet te lesschen,
Dan door uw' wedermin.

Tham.

't Is wellust die u quelt.

Sat.

Is dit smeecken te vergeefs? soo dient 'er dan gewelt;
Want die te slaeuw versoekt, die leert een ander weygeren.

Tham.

Wee hen die 't heylig recht door minlust oversteigeren,
Of steunt gy op u macht die soo veel kroonen torst?
De Vorst is om 't gemeen; 't gemeen niet om de Vorst.

Sat.

De Vorstelijcke wil mag hier als wettig spreken.

Tha.

De Vorst die mag 't gemeen wel buigen; maer niet breken.
Want hoe hy meerder recht in sich op andre vind,
Hoe hy, om recht te doen, sich meer aen't regr verbind.

Sat.

Daer 't graeu op 't kussen sit, daer is men staeg vol dugten.

Tha.

Daer 't regt in 't stael bestaet, daer moet de vryheit vlugten;
Een redelijke Vorst doormengt het zuur met soet,
Me koop syn gnnst voor sweet; maer niet voor mensen bloet.
Dies sie wat gy bestaet, de straf vervolgt de sonden.

Tit.

Wel volgtse 't Gotsche Ryk, dat eer so strijdbaer was.
Maer nu door 's Oorlogs toorts bedolven leyt in d' asch.

Tham.

Wy steunden, als wel eer; op ons aaloude magten.

Tit.

Die 't al verdelgen wil, die moet het al verwachten.
Die tot op 't hoogste klimt, verwacht de laegste val.
Dat tuygt het smookend puyn van uw' gesloopte Wal.
Wat sich te swaer verheft moet door zijn swaerte sinken,
Fortuyn is van gelas, wen sy begint te blinken,
So bryselte tot gruyts.

Mar.

Mevrouw sie watge doet,
De Vorsten gunst ontzeyt, die stapt zyn dood te moet.

Tham.

Een redeloose Vorst verdelgt zijn eygen Muren,
En maek sich self tot roof van Vyandlijke Buren.

Sat.

O min! ô min! ô min! hoe prickelt liefdens pyl
In Saturninus borst?

Tit.

Men sal door's Priesters pyl
Ten offer van God Mars, het hoeft der Gotten slagten,
Dan sal der Goden Tolk, vol van Sibillas kragten;
Als Delfos Wichelaer in 's Hemels Vierschaer treên,
Om d' uytkomst van u min, van lit tot lit t' ontleen,

Rey van Tempeliers.

Aran. Leeuwemond.

O *Krestonsche Wapengodt!*
Die de toom des krijgs liet slippen,
Om het lieffelyk genot
Van Vrouw-venus malsche lippen;
Vier de toonen van uw lusten,
Hy die 't vuur des Krijgs uytblusten;
Stookt op uwen Offerdisch,
't Vuur dat u gehevligt is:
Om de Gotsche Moor te braden,
Die wel in 't bloed dorst braden
Van het strijdbre Roomsche Volk,
Door de snee, :l. :l: van sijn dolk.

Aran.

Houd op versteend gespook tot mijn verderf geschapen;
Geveinsde tempeliers, van God vervloekte papen:

Bloetdroncke Wichelaers; die, wen 't u schensucht wil,
Het plonderende graeuw, onkondig in 't geschil,
Van Kerk en Landbestier, ontslaet van al hun eden,

En 't saemgerotte schuym der vrygevochte Steden,
 Als oft den hemel wou, op 't heylig Raedhuys hitst;
 En 't Rijk, door tempel wrok, en moordkrackeel gesplis,
 Ten roof geest aen den muyl van geestelijke Tygers.

Tham.

Is 't Aran? Ja hy is 't, ô prael van alle krygers!

Aran.

O Godsche Koningin!

Sat.

Wat zyt gy voor een gast?

Aran.

Die 't scherp geslepen stael, als u den scepter past;
 'k Ben Gotlants Wapengod, die 't Roomse heir dê schricken
 Door 't donderē van mijn stem, door Blixem van mijn blickē
 't Is Aran die gy ziet.

Sat.

Men geef hem voort aen 't vier.

Aran.

Men geef aen Mavors Paep een groen bekranste Stier;
 Of giet de grage buyck der Longerige vlammen
 Met Geyt en Bockenbloed, met uytgepikte Rammen
 Door's Priesters Mes geslagt.

Th.

Wat eyst de Roomse Vorst?
 Is 't suyver hartebloed? doorprickel dese borst;
 Maer niet die 't Gotsche Rijk, als eene Wal, omheckte.
 O gryse Tempelier! dat gy mijn voorspraek strekte.

Leeuw.

Hy is Gods heyl niet waerd, die 't Godlijk ampt bedient
 Die voor 't gemeene best dert neygen tot sijn vriend.

Tham.

Zijt gy dan op het naerst der Baktriaensche heuvelen,
 Waer datmen op de Zee, om niet in 't Land te sneuvelen,
 Naer het gestarnte reyst, van een Leeuwin gebracket!
 Of is uw' wreede hart van harde steen gemaekt?
 Of zyt gy op het top der staeg besneeuw de Alpen,
 Of daer Thermodeon, met ys vermengt komt swalpen;
 Met Beeremelk gevoed? of zyt gy voortgebracht,
 By die van bloed bemorst, in 's aerdbodems andre nacht;
 Haer voeten tegen d'ons aensetten? zyn de kuylen
 Van 't Woeste Basarien seg, Roomsche Wichelaer,
 U voedster-steen geweest? seg, Roomsche Wichelaer?
 O Vorst! ont sla de Moor van 't schrickelijk Autaer.

Sat.

Wend u tot Mavors oor, die ons om 't bloet komt manen.

Tham.

De wapens van een Vrouw zyn krachteloose tranen.
Hoe heeft de raserny tot u so breeden Brug?

Sat.

Het eens gesproken woord kan nimmer weer te rug;
Hy is aen God verlooft, 't is billik dat hy sneuvel.

Leeu.

Voort niel voor 't heylig mes op dees gewyden heuvel.

Ar.

Sta af bloetdorstige Paep.

Leeu.

Die 's Priesters hant verlet,

Die valt in 's hemels vloek, als die 't gewyd besmet.

Tham.

Wie sag oyt menschen bloed so goddeloos vergieten;
 Sy die gevoestert zijn door 't sap der suyker rieten?
 Hy heeft wel wreed geweest die 't eerste lemmer sleep,
 Maer wreder was de hand die 't om te moorden greep;
 Dat was de eerste beul.

Quir.

Sla u scheursieke pootten
 In Quirus ingewand.

Dem.

Verdelg de Gotsche looten;
 Hier is Demetrius borst.

Th.

Kom pletter Thamaras hooft,
 So werd het vuur des wraeks door Thamras bloed gedooft.

Leeuw.

Het noodlot eyscht de Moor.

Aran.

Ik eysch het hooft der guyten,
 Die in sijn hersenschael een noodlot weet te sluyten.
 Of dicht hun haer een Stix, een Acheron;
 Een nimmer satte Hel een gloejend Phlegeron,
 Vol doodelijke pijn; en endeloose straffen,
 Een Veerman met een boot: een rekel die met blaffen
 Een ysere poort bewaert, so houd men 't volk in toom
 Met een vervloekte vond, een schelmsche Papedroom:
 Maer so 'er duyvels zijn, die tegens d'aerd sich kanten,
 So zijn 't de Tempeliers met hunne vloek trawanten.
 De Vorsten vreesen meer voor 't mijters dragent volk,
 Dan voor de scherpe punt van een veraders dolk.

Leeuw.

O grouwel sonder ga! een marmer beeld souw beven.

Sat.

So gy ons min erkent, so blijf de Moor in 't leven.

Tham.

Die lichtelijk gelooft, werd lichtelijk verleyt.

Sat.

Wy sweeren 't by ons staf.

Th.

Geen min wert u ontseyt,

Sat.

Rijs Gotlands Godenprael.

Leeu.

U setels sijn aen 't kraken
So gy door Thameras min dees offerhand' doet staken.

Sat.

Ik offer speer en kling voor Venus elpen stoel;
Want die Vrouw Venus eerd, die eert haer dapper Boel.

Tit.

Wy Romers sijn verpligt aen 't hoofd der Oorlogs lieden,
Deez' streng gedoemde Moor op de offer disch te bieden.

Sat.

So weygart sy haer min.

Tit.

Verwindse door de tijd.

Sat.

Hoe kan hy die de min sijn boesem heeft gewijd!

Tit.

Gy kond, indienge wilt, dies geef God Mars geen oorsaek
Tot uw' en ons bederf.

Sat.

Gy toond' u eerst als voorspraek
Van Saturninus min, nu schynt het dat gy deynst.

Tit.

Mits gy den offer staekt, die Mavors heeft geeyst.

Sat.

Bekleed het wreed Autaer met tien paer gladde Stieren:
Ja dubbelt het getal.

Mark.

God Mavors eyscht menschen spieren.

Tit.

Hoe dus Zeeghaftig Vorst, en senuw' des Soldaets?
Gy brandmerk uwe deugt, en brouwt 't Ryk veel quaets.
Gy hebt als 't Roer des Ryks, ten dienst der Krygs-gesinden,
Het bulderend Heyr gekeert der vier onwinbre winden,
Aen d'Ister was uw arm het ysege Noord getroost,
Op d' Oever van Basants het helderdagent Oost:
Rhodiaens gebiet' omheynt met soute baren,
Het overswoede Zuyd! by Herkules Pilaren
Het somer-blasent West; gy hebt, gelijk een God
Van 't swalpend Pekel-Schuym, met uw getakelt vlot
Charibdis barrenig, tot tweemaal door geswommen,
Wie heeft de Pyreenee dan uwe hengst beklommen?
Wie schuymde 't Frans geweest? nu komt een tenger Wigt,
En dwingt die 't alles dwong met een vervroude schicht.
O tommeloose lust?

Aran.

Waer zijn de oude krachte,
Van mijn gevreesde hand, die soo veel Romers slagte?
Dat ik de stoute tong die my ten offer doemt,
Schoon hy voor 't Rooms gesag, met Mavors eysch verbloemt
Niet dat lijk ontruk.

Tit.

'k Sweer by dees groene telgen,
Dat 't Aerdrijk uwe bloed, en Stix u Ziel sal swelgen.

Aran.

O gryse schuddebol? is 't waerheyt? of is 't droom?
De wapens zijn u nut, als Phaëton den toom.
Uw speer sy u een kruk, op datge niet sult kruypen,
Uw hellemet een kop, om Bacchus uyt te suypen.
Uw gulde beukelaer verstrekt u tot een disch,
Uw sabel tot een mes, daer 't leckre wild braed is.
De ysre schalischoen bekleet de leest der handen,
Op dat gy aen 't gebraen u vingeren niet sult branden.
O krachteloose dwerg!

Tit.

Wie leyden u het juk
Dan Titus op de nek?

Aran.

Toen dienden u 't geluk,
Door 't vluchten van mijn volk hebt gy my vast gekregen;
Maer niet door u geweer: te stomp is uwe degen;

Tit.

Wat hout me? lasteraer!

Mark.

Hoe sietge dus verwoet

Dat gy het Kapitoel besparten wilt met bloet?

Steekt 't lemmer in de schee; men vegt hier met de Wetten
Die Saturninus hand in Roomlus handvest setten.

Aran.

Ik sweer Andronikus!

Bas.

Ik bid u weest gerust,
Eer 't uytgetogen stael de lamp des levens blust.

Mar.

Andronikus bedaer.

Tit.

Die 't quaetdoen kan beteugelen
En 't quaetdoem niet bestraft, die geeft 't quaetdoen vleuglen,
De vrees door de straf, is vyand van het quaed.
O moeder van de min! wat stroytge hier voor zaed?

Aran.

Gy sult de slijpsteen zyn, die elk het breyn sal scherpen,
En blijven self so stomp, dat elk u sal verwerpen.
Voort rekel flux van hier, men vind geen quader quaed,
Dan daer een Papetong wil spreekken in den Raed.

Sat.

Voort Bassiaen geeft last, om Thamras oor te streelen,
Met wind en snaergespeel, doorwort met maegde keelen.

Mark.

Wie hier? 't is Lucius.

Luc.

Waer is het Rooms Gesag?

Sat.

Wat jaegt u dus verbaest?

Luc.

Gun dat ik spreken mag.

Sat.

Wat is 'er gaens? seg op.

Luc.

O eer der Saturnynen:
Al 't land is op de been, een Swyn als twee paer Swynen
Heeft sig in 't west verthoont dicht aen de Tyberboord.
De Boulien zijn vol schrik, en schreeuwen niet dan moord.
Elk geef sig op de vlucht; de kloeken zijn aen 't kleppen.

Sat.

Op Roomsche Ridderschap; 't is tyd om u te reppen.
Elk wapen sich met moed de nood heeft ons geperst,
Al wat de nood vereyscht dat is 't gemeene best.

Rey van Romers en van Gotten.

KLeyne Wereld, groote Stad,
Die het Roomsche rijk herstelden,
Voesterwieg, en Bakermat,
Van so veel befaemde Helden,
Geef het glinsterende wapen,
Tot de Gotsche val geschapen,
Aen de kaken van de Nijd,
Die het al met roest doorbyt.
Laet de sabel nu versmede,
Op het aenbeeld van de vrede,
Tot een kouter voor de ploeg,
Want de krijg heeft haer vernoeg,
Door de val der Gotsche stede.

Tegensang.

All' uw' roemen 's om sonste;
 Roem op Thamars Oorlogs togten,
 Op haer soete toverkonst,
 Die den Vorst soo heeft bevogten,
 Dat hy 't roem des krygs laet slippen,
 Om te krygen met de lippen,
 Van de Gotsche Koningin,
 D' oorsaek van sijn eerste min;
 Want de Veldslag van twee monden,
 Slaet de borst vol soete wonden;
 Wonden, die de Minnegod,
 Door het minnelyk genot,
 Weet te heelen op de sponden.

Toesang.

Septer drager van Europe,
 Die de wereld af sou lope',
 Die de Gotten in het noord,
 Met hun strydbre bondgeburen,
 Sevenhaftig hebt versmoort,
 Onder 't puyn van hunne muren,
 Is 'er tegen min geen wapen,
 Kan een Vorst sich soo vergapen
 Aen 't blanketsel van een hoer,
 Aen de mond vol parlemoer?
 O vervloecte minneschichten,
 Die de sterkste mensch doet swichten,
 Die den Leeuw der dieren Vorst;
 Weet te prickelen in sijn borst.
 Dat gy om sijn Gaa gaet rasen.
 Wie kan uwe kracht uytblasen.

Tweede bedryf.

Quiro, Demetrius, Aran.

Qui.

DEmetrius hou stant.

Dem.

Eer wijken Pindas heuvelen
 Eer dat Demetrius wijkt.

Quir.

Dees' hand sal u doen sneuvelen.

Dem.

Indien ik sterven moet, ik sterf voor Rozelyn.

Quir.

De weerklank van die naem doet Quiro moedig zijn.

Aran.

Sacht Princen zyt gerust: 'k besweer u by de handen;
Die u, het middelrif, in hare min; doen branden,
Dat gy het woeden staekt; oud Room is eerst beklad
Van eygen broedermoord, al werd het niet bespat
Van Thamaras overschot, dat hun tot doch so wacker
In oorlogs onweer queet.

Quir.

De phenix lyd geen macker.
So lyd een minnaers oog geen tweede, by de maegt
Die hem, gelijck de beemd de verste dauw, behaegt.

Aran.

Hoe kan u oog de glans van Rozelyn verzwelgen,
Wiens Vader 't Gotsche ryk so schendig quam verdelgen,
En slepten u geboeyd voor Saturninus troon;
Een hoog-geboren siel denkt altyt aen de hoon
Die hem eens is ontmoet, als wasse in een stempel
In herssen vat gedrukt: so krygt de wraek een drempel
In het eersuchte hert van een doorluchte borst;
Dies lyd niet dat de min uw' Adeldom bemorst:
Maer mint haer als de lust uw' boesem komt beschieten;
So sultge wraek door lust, en lust door wraek genieten.

Dem.

Die sich te schelms vergrypt, door overgeyle gloed,
Die schantvlekt sijne faem, en geeselt het gemoed.

Aran.

Het schelms en is geen schelms so gy 't schelms voor goet schat
Verdelgt het heylig regt; maekt Romen tot een bloedbad,
Door bitse borger-kryg, en Schipbreuk voor 't gemeen;
Schept lust in dwinglandy, pleeg bloedschand, met de geen
Die u ter werelt bracht, verwt uw' scheursieke handen
Met broer en sustermoort; ontbind de kuyse banden
Van Vestas maegdery, bestormt het Godlyk swerk;
Schaft alle Godsdiens af, en houd u selfs een Kerk;
Mengt gift voor u gemael, draeyt stroppen voor u Vader,
Verschopt de ware deugd; bemind de Land verrader:
Weest fel op ween en wees'; verkiest de wreedde mensch
Tot uwe Tempel-paep, voldoet de helsche wensch,
Geen Schelmstuk is so Schelms van Acheron beseten,
Oft werd so 't wel gelukt, een schrandere deugt geheten;
Ja daer de faem van waegt, 't is een nootsakelyk quaed
Dat men om best wil doet.

Quir.

Ik schrik voor sulck een daet.

Aran.

Een edelaer dig Prins, die steld sig in de kaken
 Van 't wankelbaer geluk, en wil sijn leven braken
 So hy sig wreken mag. Een socte Schelmery
 Behoud de Goden gunst. De wraek is yder vry.
 Die sig niet wreken kan, verzaet sijn wraek met vloeken,
 Gy kond indien gy wilt, doorleest de goude boeken
 Van Gotlands heldenaerd, wat heeft die niet bestaen;
 Die sig in nood bevind, die moet sich laten raen.

Quir.

Die sig te haest laet raen sal sig haest onheyl brouwen.

Aran.

Die selver trouweloos is, die kan ook niet vertrouwen.
 De tyd die draegt ons gunst, het Hot is op de jacht.
 De daed moet, met de raed, op een tyd zyn volbracht.
 Die sich te langsaem draegt om yet te overdenken,
 Wen 't voordeel van de tyd gelegentheyt komt schenken
 Verwaerloost syn geluk.

Dem.

So sy de schennis meld,
 Vervalde de Gotsche stam in het Romeynsch geweld.

Aran.

Een eerlyke maegd byt liever op haer lippen,
 Eer sy, tot eygen schand, haer mond yet laet ontslippen,
 Hoe zytge dus versaegt!

Dem.

Ik vrees voor ongeval.

Aran.

Ik vrees dat uwe vrees het werk berbrodden sal!
 Want die sijn vyand vreest, die toont sich overrompelt,
 Eer dat hy met sijn heyr, 's Oorloogs moortkuyt strompelt.

Quir.

Voorsichtigheyt, in nood, is moeder van 't geluck.

Aran.

Het is geen moedig Prins, die sig door vrees laet snoeren,
 Dat swaer schynt in 't begin; is licht om uyt te voeren.
 Uw' moeders tweede bed verstrekt hem tot een wal,
 Daer Titus domme kracht vergeefs op woeden sal.

Quir.

De man die draegt ons gunst.

Aran.

Wat Titus in de koffer
 Van sijne boesem draegt, bleek toen hy my ten offer
 Van Mavors, had gedoemt, de gunst van 't hof is roet
 Met honing ingeleyt, die yemant vrindschap doet,

En geene reden heeft, die hem tot vrindschap porden,
Dat is veelyds een schelm, of 't sal een schelm worden,
Dies wreekt u van sijn doen; maer niet door dwinglandy.
Want dwang veroorsaekt vrees. De vrees baerd veynsery.
En 't veynsen queekt verraed, wie hoed sig voor verraders!
Geen Argus siet so gaeuw'.

Dem.

Hy sterkt sig met de vaders

Van 't Geestelijke Recht.

Aran.

Hun wieken zyn gekort.
De troon van hun geweld is neergestort.

Dem.

Siet toe wat datge raed! hy heeft een stale wapen,
Die sich geharnast vind met korselige Papen.
Andronikus verkiest de krachten van 't Autaer.

Aran.

Steunt hy op 't heyligdom? so is'er geen gevaer
Om 't vuur van Titus wraek, tot in haer kolk te blussen.
De geestelyke stoel, en 't wereldlyke kussen
Syn tegens een gekant; de tabbert schopt de kap,
En draeyboomt het geweld van Mavors Priesterschap:
De rekels zyn te bits, hy muylband hen voor 't blaffen,
Hy lyd geen menschen smeer op d' offerkist te schaffen,
Hy slaet hem uyt de burg, die Wyn met bloet gemengt,
Op Atreus moordbanket, aen sijne broeder schenkt.

Quir.

Geen Rotsen zyn so doof, voor 't ruisschen van de baren,
Dan Quiro voor u eysch, ik sweer u by de scharen
Van 't onderaerdsche Ryk, dat ik u meerder haet,
Dan ik u heb gelieft; ik walg van uwen raet.

Dem.

Betoom' uw' gladde tong, en oordeel sonder kennis:
Demetrius wreekt fich niet door Roselynas schennis.

Aran.

Hier dient een kort bedrog; ik set myn sinnen schrap.

Quir.

Ik voegme by de Vorst.

Dem.

Ik by de Jufferschap.

Aran.

Sta Quiro! sta, ey sta! Demetrius kom niet nader,
Want 't aerdryk braekt den geest van u vermoorde Vader
Maer niet in sulck een schyn, als op de Gotsche troon,
Of als hy was in 't heyr en sloeg den oorloogs-toon.

Quir.

Hoe laet hy sig nu sien?

Aran.

Met spierelose schinkelen,
Syn oogen vol van vuur; staen in twee holle winkelen!
De baert die druypt van bloed; de hayren zyn bemorst
Van 't uytgespate breyn, hoe yslyk gaept syn borst,
Het aensigt is doorkrabt, sta Quiro.

Quir.

Wat sal 't worden?

Aran.

Sagt gy het toortsligt niet, dat voor u oversnorden?

Quir.

Hoe Aran! 't is een droom.

Aran.

Ik lil, als lillent riet?

't Is een waerachtig spook.

Dem.

Waer is 't dat gy het siet?

Aran.

Hier komt het op ons aen, ik schuylme by dees eyken.

Dem.

Wat eyscht myn Vaders schim? doe ons tog eenig teiken,

Quir.

Doe kontschap aen u Zoons.

Dem.

Wie hier 't is Rozalyn

Verseld met 's Keysers broer.

Bassianus. Rosalina. Demetrius. Quiro.

Bass.

Hoe yslyk vloog het Swyn?
Hoe wierp het vuur en vlam, uyt sijn gehate blicken.

Roz.

Liefwaerde Bassiaen, de stoutheyd self sou schricken,
So gy het schrik dier sag; dies geef u niet te bloot.

Bas.

De min heeft u geleert te vreesen voor myn dood.

Roz.

Het is geen min; ô neen! de min weet van geen teugel,
Nu is se dus, dan soo; nu snelder dan een vleugel,
Nu trager dan een Risp, nu kouder dan een stroom,
Nu heeter dan een vuur, nu groender dan een boom.
Nu doorder dan een staed, nu swacker dan een hallem.
Nu styver dan een zuyl, nu lichter dan een gallem.
Nu swaerder dan een rots, nu blooder dan een Das,
Nu stouter dan een leeuw.

Bas.

My dunkt ik hoor 't gebas
Der honden, die de Vorst op 't ongediert dee schennen.

Roz.

So sal't ons raetsaem sijn, dat wy wat boschwaerts wennen.

Dem.

O Quiro wat een spyt! ik hoor hoe Bassiaen,
De borst van Rezelyn in wedermin doet braen.

Aran.

Ik sweê ô salige schim! by 't purper van uw'wonden,
Dat Titus door dit stael eer lang sal sijn geschonden.

Quir.

Hou Aran, Aran hou.

Aran.

O broeders laet u raen!

Dem.

Wat wil ons Vaders schuym?

Aran.

Dat gy na wraek sult staen.

Quir.

Heeft Vader sulks geseyt?

Aran.

Sijn galm woud eerst naeuw' slippen,
Hy prevelde wel wat, maer 't smoorde in sijn lippen,
Ten laetsten borst de Vorst van eedle gramschap uyt,
En dreunden in mijn oor met sulck een schoor geluyt,
Gelijk wanneer de Zee de peyl van sijne boorden,
Met euvle moet beklimt, door 't woen van 't buldrent noorden
Ik sidderde van angst! het hair rees my te berg!
De schrik kroop door mijn leen, en knaegde tot in 't merg,
So gy de moortpriet vloekt; die Gotslands wederstelder,
(So sprak hy en voer voort) deed' ylen na de kelder
Van 't nevelige Styx; soo maek dat Titus huys,
Tot aen de grond-vest toe, verplettert werd tot gruys,
Pluk Rosalynes roos, doe all' haer broers versuypen,
In eene Zee van bloed: sic hoe my wonden druypen

Die ik in 't Gotsch gewest, door Titus raed ontging.
Van een daer toe gevloekt, en diegekochte kling.
Uyt had hy en verdween.

Quir.

Heeft Titus door sijn braven
In Vaders bloed gebaed! ik sal mijn wraeklust laven,
Door 't schenden van sijn Kind, in spijt van Bassiaen.

Aran.

Die schelm moet eerst van kant so gy na wraek wilt staen.

Dem.

Eer sal de jammerpoel tot aen de Starren steygeren,
Eer ik mijn Vaders schim sodaen'gen wraek sal weygeren.

Aran.

So dra als gy de roos van Roselina plukt,
Is 't noodig dat gy haer de gladde tong ontrukkt,
So sal de schendery by haer, en u verblyven.

Quir.

Het derven van de tong, sal haer de hand doen schryven.

Aran.

Snyt haer de handen af.

Quir.

Geen quaet schynt my so quaet
Of ik sal 't selfs bestaen.

Aran.

't Is een lofwaerde daet.

Saturninus. Thamera. Titus. Marcus. Aran. Quiro. Demetrius.

Sat.

WAer is ons Wildschut? hou, waer Thamra, met haer Zone?

Tham.

Hier is se met haer kroost.

Sat.

O dochter van Latone!
Begunstig onse Jacht, maek Saturninus Bruyt
Verwinster van haer Swyn: soo offert sy de buyt
Op 't vlak van u Autaer.

Aran.

Tafdrager van oud Romen,
Waer is het ongediert?

Sat.

Het is ons gins ontkomen.

Tit.

Pollander en Melaen komt herwaerts met u volk.
Voort Lucius kom voort, besiet des modderkolk.

Ma.

Ik hoor mijn broeders stem, het bos dat schijnt vol levens.

Tit.

Klaudil en Gradamard lossen de Honden tevens.

Bass.

Andronikus hou stand.

Luc.

Hier Bassianus hier.

Sat.

Elk wend sich weer na 't bosch, op 't schichtig jacht-getier.

Thamera. Aran.

Tham.

Wat reeden heeft mijn lief dus ongerijmt te spreken?

Aran.

Geveynsde Tooveres, 'k sweer dat ik my sal wreken.

Tham.

Doe kondschaad van u wraek.

Aran

O duldeloose smart!
't 's Aran in den mond, maer Saturnyn in 't hart

Tham.

Ik bid mijn tweede Ziel!

Aran.

So ga by Arans Swager,
U tweeden Bruydegom den grooten hoorendrager.

Hy toest u gins in 't bosch (uw' doen is my bewust.
Ik sie den tyd te moed, dat uw' vervloekte lust,
Op geylheyt afgerecht, so buyten 't spoor sal hollen,
Dat 's Keysers koets, ter sluyk, staeg warm sal zijn van pollen,
Wat sal het weeldrig hos aterlingen zijn;

Tham.

O woorden als fenijn?
Heb ik, door uwe raed de moordsteek niet gegeven
Aen mijne Bedgenoot? op datge na sijn leven,
Te veyliger soud zijn op 's Konings Ledekant;
Daer ik u heb gestooft met heete minnebrant.
Denkt gy already niet meer, hoe gy de dood ontsnapte,
Toen ik wou dat men my, voor u het bloed aftapte?
Ondankbre lust genoot, die Thamras gunst verschopt,
Daer uwe dertelheyt so vaek mee heeft gepopt.

Aran.

Toen ik in 't Elsenbosch mijn lippen wou verheffen
Aen uw' sarpsoete mond, omheynt met purper kerssen,
Toe stietge my te rug, en deysde van my af;
Dat mijn getergde min geen kleyn bedenken gaf;
Want* minnen-dryver siet (so groot is haer vermogen)
Door 't veynsen van een Vrou met meer dan duisent ogen.
Maer hier bleef 't nog niet by. Voorts quam het Rooms gesag,
Gy ylden hem te moet met sulk een lief gelag
Als Venus, vol van gloed, haer boelschap plag te naken,
Hy plukte met zijn mond de Roosen van u kaken:
Ik spoog mijn gal van spyt.

*jalousy.

Tham.

Al wat ik heb gedaen;
Dat heeft de nood vereyscht; had hy ons saem sien staen,
Met onderling gekus, hoe sou sijn gramschap woeden,
Want yverende min wil altijd 't quaets vermoeden:
Dies wees in als gerust: want Saturnyn de Vorst
Die leyd my op de tong; maer Aran in de borst.
Ik sweer u by mijn min! zijn hartaer af te stooten:
Eer hy op 't bruylofsbed sijn lusten heeft genooten:
Indien 't mijn Lief maer lust.

Aran.

Sijn dood die lustme wel
Maer hier is breyn van doen, hoe men 't in 't werrik stel.

Tham.

Doe so 't u best geval.

Aran.

Die sonder overwegen
Yet sorgelijks bestaet, die vind sich licht verlegen.
En die voorsichtig is en langsaem in sijn raen,
Maer vaerdig in het doen.

Tham.

Wat kan ons tegenstaen?

De kracht van uwen arm sal u een raedsman strecken.

Aran.

Een groote schelmery eyscht tijd om te voltrecken.

Tham.

Gebreekt het aen u macht?

Aran.

De manslag is gering,
Alwaer 't in 't vlacke Veld, met een gestroopte kling;
Maer wat de Leeuwenhuyt niet voegsaem kan bekleeden
Zal 't vossenvel bekleen. Hier dienen listigheden,
Dit schelmstuk is rijp. De angel van 't verraet
Bekleed men door de tijd met een beveynst gelaet.
Uw voorslag is te ruw', men moet het eerst bedisselen,
De beytel kan een blok wel in een beeld verwisselen!
Maer 't heeft sijn tijd van doen, de tijd die doet een spruyt
Opwassen van een boom; dies stelt de neerslag uyt
Van het Romeynsche hoofd, de uur is niet geboren
Van Saturninus dood. Ik heb den val beschoren
Van Titus Huysgesin, en 't is alree so var
Dat het in arbeyd gaet; eer Phoebus sijne kar
In d' Oceaen bedelf: sal Thamera bemerken
Wat haer gehoonde Lief aen Titus Stam sal werken.

Tha.

Wat heeft u breyn gedigt?

Aran.

Ik heb uw' Soons so veer
Door mijne raed gebracht, dat Rozalinas eer
Van daeg verwelken sal, en Bassianus sneuvelen:
Klaudil en Gradamard sal ik van dese heuvelen
Doen smooeren in dees put.

Tham.

Hoe sal 't dan vorder gaen
Met hunne jongste Broêrs, Pollander en Melaen?

Aran.

Mevrouw weest maer gerust, ik weet het so te brouwen,
Dat men de jongste Zoons voor broederbeuls sal houwen.
Dies heb ik by dees put dat hem de dood sal doen,
Een Hellemet met goud begraven onder 't groen,
Daer toe heeft mijn vernuft, om 't schelmstuk op te toyen,
Een seker Brief gedicht, die ik in 't bosch sal stroyen;
Die van 't begraven goud, en vande broeder-moort
Sal melden. Ay! schep moet, so krijgt de wraek een poort.

Tham.

Hoedanig is de sin?

Aran.

Mevrouw die konse lesen.
Wat dunkt u van 't bedrog?

Tham.

Hier is in 't minste vresen.
Het schelmstuk heeft schijn; maer elk is een Soldaet;
Dies wacht u voor de Broers.

Aran.

Noyt lukt het quaet so quaed
Als d' agterdogt wel dugt; hoe stouter, hoe verwoeder,

Hoe braver uytgevoert, de stoutheyt is te meerder
 Van bloeyend' achtbaerheyd, de achtbaerheyt, van macht,
 En macht van overhand, daer elk sijn heyl uyt wacht,
 Die naer de goud mijn steekt, moet sig den arbeyt troosten.
 Die naer de parel duykt in 't parelijke oosten,
 Ontsiet sich geen gevaer: so doet de Gotsche Moor,
 Die sich geprickelt vind van een wraekgierig spoor.
 Ik sal tot op de troon van Saturninus klaveren,
 Alwaer de wet mijns wils, al donderen sal daveren
 In 's aerdsrijks andre dag, maer 't heeft sijn tijd van doen;
 En wie 'er tegens streeft, sal 't met sijn hals vergoen.

Th.

O oorsaek van mijn min!

Aran.

O oorsaek van mijn lusten!

Bassianus. Rozelina. Thamera. Aran.

Bas.

Hoe Thamera by de Moor?

Roz.

Ick sag dat sy hem kusten.

Bas.

Ik sag, en sie het noch, is dit de Gotsche telg?
 Wat houtme, dat ik haer niet dadelijk verdelg?

Roz.

Ay, Bassianus sta.

Tham.

Gins sie ik yemant komen.

Aran.

Vaer wel met dese kus.

Th.

Verschuyt u by bomen.

Ar.

Vaer wel Vorstin, vaer wel.

Th.

Wie raed u lien so stout,
 Te komen by de bron, daer Thamera sich onthoud?

Bas.

Wie raet de Godsche Vrou de Gootsche Moor t' omvangen,
 Dien sy, gelijk een klis, aen sijnen mond bleef hangen.

Tham.

Ik sweer den laffe Prins!

Bas.

Ik sweer de geyle snol!

Tham.

Ik sweer u andermael!

Bas.

Sweert by u swarte Pol.

Roz.

Laet gy u eerbaerheyt om sulck een schrik-dier slippen;
Om sulck een Verkens muyl, met ongekrulde lippen:
Wat heeft u dus bekoort, sijn oogen vol van vier?
Sijn krulde Satirsbaerd, sijn backes als een Stier?
Of 't hayr als lamre wol? of lompe ledematen;
Of is 't sijn platte neus, met opgespalkte gaten?
Ik schrik voor 't schrickelijck beest, besmeert met schoorsteenroet.

Tham.

Had ik Dianaes macht, mijn lust was al geboet
Aen uw' vermetelheyt.

Bass.

Uw' magt die sal niet haperen
Om Saturninus hoeft met hoorenen te bekaperen,
Als of 't Acteon waer.

Tham.

't Sa bengel ga van hier
Met uw' albaste pop, voort dartele Venus dier;
Ga fluks uyt ons gesicht, verlaet deez' groene bosschen:

Uw' kindsheyt is de roe noch nauwliks ontwossen,
 Hoe lang is 't wel verleen, seg opgesmoke beeld,
 Dat gy in 't kinderhoof met poppen hebt gespeelt?

Roz.

Hoe lang is 't wel verleen, dat gy de Gotten hoonde,
 Toen gy uw' Egemael het hoof met hoorens kroonde.

Tham.

Hoe lang is 't wel verleen, dat gy met Bassiaen,
 Hier in het eensaem Bosch, uw' minlust hebt voldaan?

Roz.

Hoe lang is 't wel verleen, dat gy uw' helsche lusten
 In d' uytgestrekten arm van uwen Broeder blusten!

Tham.

't Was op den selfden tyd, dat Rozelynas moer
 Haer bed ontwyen liet van een Boskaense boer.

Roz.

't Was toen u Vader hem by sijne Moeder voegde,
 Die zyn vervloecte lust op 't bed haers mans vernoegde.

Tham.

Swyg Rozelyna, swyg, uw huys dat is berucht.

Roz.

Seg alles wat gy wilt, maer swyg niet van de vrucht
 Die gy by Aran hebt.

Tham.

Wat was uw' eerste Vader?
 Een speelkind van God Mars, een schelm, een verrader.
 Een moorder van sijn broer, een die 't Sabyns geslacht
 In 't midden van het spel, beladig heeft verkracht.

Bas.

Help Vader Romulus;

Th.

Help Quiro! help uw' moeder?

Quiro. Thamara. Demetrius. Bassianus

Quiro.

WAt eyscht myn Moeders schreeuw'!

Tham.

Doorstoot der Keysers broeder;
 Hy lastert onse stam, en boet uw' lust met haer.

Roz.

O schellem wat is uw' doen?

Dem.

Dat werd gy wel gewaer.

Tham.

Stopt Rozelinas mond, hangt 't lyk aen dese struyken,
Verschuyt met Rozelyn, om hare roos te pluyken.

Klaudillus. Thamara. Gradamard. Aran.

Klaud.

WAer is het ongediert?

Tham.

Gins borst het uyt een horn.
En 't yld' eerst op ons aen, maer raek in desen born.

Grad.

So is 't in ons geweld.

Kl.

So sal 't ons niet ontworstelen.

Grad.

Sagt, sagt me dunkt ik hoor het ramlen van sijn borstelen.

Tham.

Voort Aran, nu is 't tyd.

Aran.

Legt daer vervloekt geslacht;
So sal 't u Vader gaen, die my ten offer bracht.

Tham.

So moet men Titus Stam tot aen de wortel snoeyen
Op dat 's in eeuwigheyt, niet wederkomt te groeyen.

Aran.

Ik heb den brief gestroyt; 't is tijd dat yder vlugt.

Klaud.

Help Vader, help, help.

Marcus. Gradamard. Saturninus. Lucius. Titus. Klaudillus.

Mark.

My dunckt ik hoor 't gerucht.

Grad.

Help, help, ik smoor.

Kl.

Helpt, helpt.

Sat.

Het schijnt by dese Linden.

Tit.

Het is dese put,

Sat.

Men sal 't geheym wel vinden.
Voort hael ons fackellicht, om door de duysternis
In aller yl te sien, wat hier verborgen is.

Luc.

Hou stand wie datge zijt, of meld u door het spreken.

Mar.

Het is de Vorst sijn broer.

Luc.

Hy hangt en is doorsteken.

Tit.

O heylloos schelmstuk! ô wreede dubble moord!
De eene door het swaert, en d'andre door de koord.

Sat.

O Broeder Bassiaen! ik sweer u doodt te wreeken,
Al sou het Roomsche gewest versuy pen in de beeken
Van het afgetapte bloed.

Tit.

Al was 't mijn eygen saet
So wil ik dat de wraek de handen aen hem slaet.

Mark.

O wackre Jongeling, de donder moet hem pletten,
Die op u dappere borst de wreede kling deed' wetten.

Luc.

Driemael vervloekte hand, die tot so boosen feyt,
Daer 's hemels Heyr voor schrikt, de stroppen hebt gedreyt.

Sat.

Moet ik mijn Bruylofs-Wijn met bloet en tranen mengen,
O doodelijke drank! de blixem moetse sengen,
Indien ik my niet wreek, so is mijn magt onnut.

Tit.

Kom herwaerts met de toorts, op dat men in de put,
Daer moordgeschreeu uit klonk, tot aen de gront kan kijken,

Mark.

Ik sie yets schemeren.

Tit.

My dunkt ik sie twee lijken.

Luc.

Indien mijn Vader wil, so dael ik met 'er vaerd
In d' uytgedroogde put, want hier is al de aerd
Ten gronde toe uytgespat, so dat m'er als langs trappen,
Met toorslicht in de vuyst tot op den gront kan stappen.

Tit.

Ga voor wy volgen u.

Sat.

O aller steden Stad!
Die tweemaal twaelf mijl, met uwe muur omvat:
Roemt geen meer op 't getal van vierd half hondert tempelen;
Nog seven, hondert toorns; dees die de hondert drempelen,
Van 't hooge Kapitoel, als jongste Raed beklom,

Eyscht een verslagen hert. Och! vroeg gepluckte blom.

Tit.

O ramp! ô groote ramp, ô schrickelik vertoonen,
Klaudil, en Gradamard, myn levens waerde soonen,
Wie heeft u dus verdelgt?

Luc.

Klaudillus herssen vat
Is t'eenemael gescheurt, hier leyt het breyn gespat;
En Gradamard, ô schrik! is 't aensicht heel aen mortelen.

Tit.

Op, op bloedgierige wraek, schiet u verwoede wortelen,
In Titus ingewand, ach Markus! ach! ach! ach.

Mark.

Men beurt de lyken op , en draegze voor den dag.

Tit.

Ik haet, ik vloek den dag; ja Titus schuwte sig selven,
Gy sult Andronikus in desen put bedelven.

Mar.

Klim. Broeder, klim, ay! klim.

Tit.

Dees' onderaerdse Myn
Sal uwe Broeders lyk tot eene grafstee zyn.

Luc.

So gy hier blyven wilt, wie sal de wraek aenschenden?

Sat.

O Bassianus dood! ô bronâer van ellenden;

Tit.

Vervloekt d'afgrijsselik' en onversoembre daet,
Die God, op sijne troon voor 't eeuwige voorhoofd slaet!
Och! kan d' alsierende Son aen 's Hemels welfsel prijken,
Nu sy haer oogen slaet op deez' bebloede lijken?
O wee! ô barens nood! ô bitter ongeval!
Dat all' de Romers treft, maer Titus boven all'.

Sat.

Wraek hemel, hemel wraek.

Tit.

O schrik der dwingelande
Die uws donderkloot, en blixem t' samen spande,
En wurpse met u vuyst op Typhonas storrenkat,
Och! wreek u van dit bloed, dat u in 't aensicht spat.

Mark.

't Is noodig dat gy deez' zieleloose lyken,
Op 't midden van de markt, aen yder een laet kyken,

So worden de gemoên van 't Burgerlik geslacht,
Naer eysch van burgereed, tot sulk een wraek gebracht,
Die d' overschelle Faem so yslik uyt sal blasen,
Dat sy met haer trompet het aerdryk sal verbasen.

Tit.

Hier leyd een brief gestroyt.

Mark.

Men geesze 't Roomsche Gesag.
Op dat hy, so 't hem lust, den inhoud lesen mag.

Sat.

Hier schuyt de schelmery.

Tit.

Wie heeft het ons beschoren?

Sat.

Verraed, (helaes!) Verraed.

Tit.

Ik bid u laet 't ons horen.

Saturn.

*Pollander en Melaen, de wraek die heeft haer lust,
Met Bassianus bloed, alree een deel geblust,
Uw' broeders zyn verdelgt daer ik d' ontfangen gaven
(Het loon van dese moort) sorgvuldig heb begraven.
Voor 't melden van de faem. Het hof van Saturnijn,
Heb ik ten dienst van u beloof aen Prozerpijn;
Want die sijn haet en leet, door leet doen poogt te wreeken,
Die moet geen schelmstuk ten halven laten steeken.*

Hoe Titus, uwe Soons staen die na onsen val?

Men soek niet na het goud: Wat braekt de tijd al gal!

Tit.

Dit schelmstuk is gedicht.

Sat.

Wie kan dat oordeel strijken?

Tit.

De tijd die 't al ontdekt, die sal 't de Vorst doen blijken.

Sat.

Wy wachten op geen tijd, de blijken zijn te klaer.
Uw' Sonen zijn bericht; ons leven loopt gevaer,
Ten sy men uwe Soons so datelik doe grijpen,
Om d' oorsaek van de moort uyt hare tong te nijpen.

Thamera. Saturninus. Aran. Titus. Marcus. Lucius. Quintus.

Tham.

O Waerde Bruydegom! hoe is uw' Bruyt gesteurd?
Het aengesigt doorkrabt, en 't Lijf çieraet gescheurt

Sat.

Wie darde sulks bestaen?

Tham.

Twee God-vergeten Schelmen,
Maer 't aengesicht vermomt met glinsterende helmen:

Sat.

Verhael het stout bestaen.

Th.

Ik schuyldde by een bron,
In schaduw van 't geboomt, voor 't branden van de Son;
Daer ik met eenen schelp, een luttel water schepte,
En eer dat uwe Bruyt de frislche koeldrank lepte,
So greepme d'een by 't hayr, en wurpme voort ter aerd,
En sprak: ô Kaysers hoer! men sal u door het swaerd,
Doen dalen na het rijk der woede rasernyen.
Wat swom ik in een Zee van al te grooten lyen;
Ik schreeuw de dat het klonk, op 't ysselijk gerucht,
Verscheen de Gotsche Moor, sy tegen op de vlucht;

Maer Aran is als dol de schenders nagevlogen,
En sonder tijt ontset ik had mijn Ziel gespogen.

Sat.

Op Ridder, Ridder op, wy zijn althaus verraen:
Beset in aller yl de monden van de paen.

Aran.

O wijdberoemde Vorst! u grondvest is aen 't spatten.

Ten sy men Titus Soons soo datelijk doe vatten;
En straffe met de dood, de wraek moet zyn voldaan.

Tit.

Wat oorsaek heeft de wraek na Titus Soons te staen?

Ar.

So haest als 't woede swyn mijn swijnspruet was ontkomen
Sprong ik van uyt de schâuw der blader-rijke bomen,
Ik ging op 't schreeuwen aen, en vond Mevrouw gevat,
Dies ik, getergt tot wraek, vol gramschap derwaerts trat:
De schelmen aerzelden; maer ik, geheel verbolgen,
Bestond de vluchters met het naekte stael te volgen;
Sy schuylden achter 't loof, en deên hun helmen af,
Toen kon ik Titus Soons, de schenners van u staf,
Pollander en Melaen.

Sat.

Leef lang ô eer der helden!
Die Saturninus bruyt in hare vryheyt stelden.

Aran.

Dit lemmer is den een ontvallen.

Sat.

Dit geweer?
Hoe! is 't Pollanders kling; nu twijffelen wy niet meer,
Of Titus Huysgesin, heeft onse val geschapen,
Ik ken 't vergult gevest, dit is den schelm sijn wapen.

Tham.

Wat leggen hier voor Doôn?

Sat.

De letteren van dit blad
Die hebben Titus Soons, met dese moort beklad.

Tham.

Hun broeders, en u broer so jammerlik doen sterven?

Sat.

'k Wil dat men Titus Soons van lit tot lit doe kerven:
Elk geef sich boschwaert in, en soek waer datse zijn,
En sleepse streng geboeyt voor 't Recht van Saturnijn.

Mark.

De Vorst die sie wel toe; 't syn reddelose dingen
So onbewusten stuk d' onnooslen op te dringen.

Quin.

Hier is het heylloos, goud.

Sat.

Wat seyt de Vader nu?

Tit.

Ik seg gelijk als 't is, dat ik voor 't schelmstuk gruw',
En sweer 't vervloekte feyt op 't alderwreetst te lonen,
Tot soen van uwen broer, en mijn vermoorde Sonen;
Maer waer het schelmstuk schuylt is duyster om te raen.

Sat.

Het duyster is ontdekt; Pollander en Melaen
Sy Titus eygen Soons,

Tit.

Wie heeft den brief geschreven?

Sat.

Die voor 't genoten goud dees moorden heeft bedreven.

Tit.

Een die de goude lof van mijne Soons benijd,
Die sy, in 't Gotsch gewest, verdienen in den strijd.
Schoon 't waer is als gy segt, so porren mijne daden,

Die ik voor Romen deê, u wreetheyt tot genaden.
 Goet Rotmens ben ik niet, ô Roomsche Burgervoogt;
 Maer wie kan 't heldenstuk (daer yder mond van boogt,
 Ja daer de Faem mee stoft) van Titus tong veswygen!
 Gedenkt u wel den tyd van onse burgerkrygen?
 Wat was 't taaloude Room een ysselik moort-tooneel!
 Het Raedhuys vol verraed; de Tempels vol krackeel.
 Elk huysgesin gesplist, het kriel den in de straten,
 Van felle plonderaers, de moord was uytgelaten.
 En holden door de Stadt, och! met hoe snelle schreeu
 Quam d' onverwachte dood het Kapitoel betreen.
 Hier sag men, tot veel leeds, het sloopen der gebouwen.
 Daer 't woeden van de mans, gins kermen van de vrouwen.
 Hier 't slepen van de doên, die men van overal
 Ten vensteren uytwurp, de markt was met een wal
 Van lyken, afgesneen daer d'aengehiste gilden,
 Na schoppen van de Raed, haer raserny op spilden.
 De Ridderschap besweek, het graeu was 't saem gerot;
 Elk vlamden op de buyt, die sijnen erfgenot
 In twijfel had gebracht, om hem te overleven,
 Werd van syn erfgenot een mes in 't hart gedreven;
 So sloeg de eygen baet de handen aen sijn vrunt,
 D'een ging sijn schuldenaers betalen, met de punt
 Van de vervloekte kling, een ander verwd' syn handen,
 Door een verjaerde work; in 't bloed der bloed-verwanden
 Een wreeder blusten 't vuer, van sijnen erf krackeel,
 In 't uytgespatte breyn van 's broeders beckeneel!
 Sulk een dard 't felste stael in 's amptmans boesem wringen
 Op hope van sig selfs in 't open ampt te dringen,
 Die sijne boelschap had beswangert, door de tyt,
 Die maekt sig, dat te pas, de swangere boelschap quyt.
 De balling, die sig vond van 't burgeschap versteken,
 Quam sig, met euvlen moed van 't heylig vierschaer wreke,
 Geen schennis so vervloekt, noch gruwel so vol schrik,
 Noch wreetheyt so gehaet, en borst' er oyt uyt Styx,
 Of 't ging 'er toen in swang. De witbesneen de hayren
 Verschoone d' oude niet; noch d' onvol wasse jaren,
 De Bloem des jongelings, noch d' achtbaerheyt des mans.

Daer Romen roem op droeg, in d'oorlog met den Frans;
 Nocht weenen kon de schaer der werelose vrouwen
 De breydeloose lust des schenders niet onthouden:
 D'onnooselheyt quam 't kind in 't woeden niet te baet,
 Noch 't Godgewy de kleet den Priesterlicken staet,
 Het heyligdom was heel met gloejend puyn bedolven;
 Men sag een Zee van bloed in Kerk en Raedhuys golven.
 De staetsucht greep u staf, en stak naer uwe kroon;
 Die dag quam Room te staen op dertig duysent doên.
 Wie kon de raserny, daer 't wijdberoemde Romen
 Dat pas van swanger ging, dan Titus tong, betomen?
 Ik dees' in reden staen: schoon dat de raserny
 Na geene reden hoort, so deêse 't toen naer my.
 Is dit myn loon, dat ik uw' hardsteen, en outaren
 Tot noch toe hebt bewaekt voor 't woeden der Barbaren?
 Dit 's u besolding dan, ô overoude stam!
 Weeg al het goed en quaed dat oyt sijn oorsprong nam
 Van Titus huysgesin, ik sweer u dat mijn degen
 Veel swaerder dan de fout aen myne Soons sal wegen.

Sat.

Is 't billik dat men deugt met ware deugt bekroont?
 't Is billik dat men 't quaed met euvle wraek beloont.

Tit.

Die sig uit euvelen wreekt, die wreekt sig niet uyt oordeel.

Sat.

De wreeklust van de Vorst, die neemt syn macht tot voordeel.

Tit.

Die sich tyrannig wreekt, die schandvlekt syne Troon,
 En maekt syn onderdaen ten dienst van 's vyands kroon.

Sat.

Door 't wreken kan een Vorst de krijt syns ryks vergroten.

Tit.

Door 't wreken werd de Vorst van sijne troon gesloten.
 De Vorst die wreekt sich wijs, die door vergeten wreekt,
 So maekt dat sijne faem tot door de wolken breekt.

Sat.

Daer 't quaet doen, door de straf, in teugel werd gehouwen,
 Daer kan de Vorst sijn troon tot aen de starren bouwen.

Tit.

De wreetheyt, en de straf zyn ongelijk van waert.
 De streng bepael de straf bestaet in 't wettig swaert.
 De wreetheyt in het hert der wreede dwingelanden.

Sat.

De Vorst wreekt naer het leedt, de wraek en vierschaer spanden.

Tit.

O Vorst! een reedlik Vorst gebruykt in 't wreken maet.

Sat.

Maer niet aen die sig heeft besoedelt met verraet.

Tit.

Is 't soo? de fout is groot, so groot dat ik moet ysen;
Maer grooter de gena die gy ons kond bewysen.

Sat.

Die self geen schelm wil zyn, die moet de schelmery
Tot soen van 't heylig recht, bestraffen na waerdy,
Ook is 't onmogelik, dat een oprecht geweten,
Tot nadeel van het Ryk, het quaet doen kan vergeten.

Tit.

De Hemel is te goed, gelykwe dagelyk sien,
Om yets onmogelyks aen 't slerflyk te gebien:
Indien het anders waer so zyner geen tyrannen,
Die tegens 't aerds geslacht so wreed zyn ingespannen
Als d' onbepaelde God, de gever alles goets;
Die, 't geen te bitter is doormengelt met veel soets.
De Vorst, die 't quaed vergeeft, die werd van alle tongen,
Schoon hem de dood verslint, een levend lof gesongen,
De blydschap van de wraek die duert maer voor een poos,
Maer de barmhertigheyt, die is gansch endeloos.

Sat.

De Vorst die sijn gemeet als straffeloos laet dwalen,
Die laet sijn mogentheyt van sijn gemeent bepalen;
Hun wraek lust heeft de schelms in onse dood gewrocht.

Tit.

Uw' dood scheen hunne wil, maer die is niet volbrocht.

Sat.

Een onvolbrachte wil, geneygt tot schelmerye,
Die straft men als volbrogt.

Mar.

O Voogt der heerschappye
Vergrypt u niet, siet toe, men twyfel aen de fout.

Sat.

Wie twyffelt aen 't verraed? hier is de brief, daer 't gout.

Mark.

Waer 't Palamedes niet, dien Phenix, die de Grieken
Bestraelde met de glans van sijn vergulde wiken:
Door so vervloekten brief, met Land-verraed beticht;
Dit 's een Ulysses vond. De Vorst die is verplicht
Tot nauwer ondersoek, eer hy dit stuk kan straffen.

Sat.

Wy wreeken so 't ons lust, wie dat'er tegen blaffen;

Tit.

Heel anders blonk oud Room, toen d'elpenbeene staf
Van 't Burgermeesterschap sich op het Land begaf,
En huwden aen de spa in schaduw van de elsen,
Toen 't Raethuys en de ploeg elkander quam omhelsen
Met onderlinge trouw; toen hier in 's Veldheers kas
Geen nodig Huwelyks-goedt voor soon noch dochter was;
Noch dat men uyt den boel so veel by een kon halen,

Om lyk-vuur van sijn heer, en doodbus te betalen.
 Maer zedert dat de Pruyk, verleckert op çieraen,
 Met Keyserlyke pracht van parelen wierd belaan,
 En dat de zyde keurs van Goud en Silver kraekte,
 En met een Koningtijk, van helle sleenen, blaekte;
 Is al haer glans beswalkt. De Staet-sucht gaet swang,
 Het Raedhuys werd gevrees, als een getergde slang.
 Elk Rechter is een Beul. De Vierschaer is gespannen,
 Van helle woekenaers. De Goud-dorst maekt Tyrannen:
 De Rechter weet het recht te buygen als een was:
 Of so 't sijn boosheyt wil, te bryselen als een glas.

Sat.

't Ontbreekt u Spraek-lit niet ons agtbaerheyt te schelden
 Maer ons ontbreekt noch min uw' last' ren te vergelden:
 Dies houd de wraek geen stand, voor dat sy hare lust,
 Met u moordadige Soons, tot walgens heeft geblust.
 Het oordeel is geveld, sy sullen 't niet ontkomen,
 Voort, neemt de lijken op, en voertse binnen Romen.

Mark.

Ik bid voor Broeders Soons, ô Aller Vorsten Vorst!
 Eer gy uw' groote deugd met menschen bloed bemorst.

Tit.

Van God gevloekte Stad, waer zijn u roembaer eeuwen!
 Verduyvelt Wolve-nest en moortkuyt vol van Leeuwen!
 Ik sie uw' val te moed', uw Oorlogs troon gesloopt,
 Het heylig recht onthuld, de tabbert uyt-gestroopt:
 't Ontwoede Kapitoel vol woede rasernyen,
 Vol Sphynxen van bedrog, vol Hydren en Herpyen:
 De Handvest voor het grauw' het Kerkelijk gebouw,
 De Nacht-Uyl tot een Nest, de Spin tot weef getouw,
 De Huys-Goôn in het vuur, de Huysen heel verlaten,
 Van Romulus Burgery, de kronkelende straten
 Beswalmt van Burger-bloed; de Kollatijnsche Poort
 Met lijken toegestopt, de Tyber root van moort:
 De Markten ruyg begroet, en Outaer-kleên beschimmelen,
 Het eeuwig vuur geblust, Vrou Vestas hardsteen grimmelen
 Van brullend ongediert; de deugden sonder heul,
 Alree sie ik den slaef sijn eygen Meesters Beul:
 De Susters krans geschend van haer schensieke Broeder,
 De Dochter geeft vergift aen d'afgeleefde Moeder;
 De Vader door de Soon, de Soon door 't Vaders stael,

Van 's levens grens geschopt, de Vrouw haer egemael.
 De Man sijn bedgenoot op 't bed de ziel doet braken:
 De Voediter voed het Kind met doodlik spog van draken:
 En schaft het tengre Lam, aen 's Moeders spit geroost,
 Op 's Moeders eygen disch, die haer gebraden kroost,
 Voor lecker Wildbraet kauwt, hoe sal de Dondraer lyen,
 Als hy genaken siet so goddeloose tyen,
 O Zon die 't al besiet? ontdek de schelmery,
 Daerick, met mijne Soons, so onverhoeds in gly.

Rey van Roomsche en Andronizenser Jofferen.

Zang.

Y Der voegt sich om te toyen,
 Vlyd de hagel witte keurs;
 Sluyt de tabbert rijk van ployen,
 Met een gordel van veel kleurs;
 Doet de parlemoere pruyke,
 Niet alleen naer balsem ruyke,
 Maer naer 't geurige himet:
 Streelt de hayren vleyt de rosen,
 Maekt de sleuyer aen 't toppet,
 Strikt de stricken op de brosen,
 Ciert de borst met diamanten,
 Spaert noch oor noch arremringen,
 Tooyt de poeselige handen,
 Net getal van vingerlingen,
 Ingeleyt met esmaralt,
 Daer het geurig' oost mee bralt:
 Wat is Venus sonder gordel?
 Schoonheyt neemt çieraet te vordel!

Tegen-sang.

Weg met steenen, weg met peerelen,
 Hier eyscht steen noch perelsnoer,
 Want de tranen die hier de weerelen,
 Stremmen nu tot perlemoer.
 Krabt het aensicht, klopt de borsten,
 Smeekt het hoofd der Roomse Vorsten;
 Al waer 't hart als Diamant,
 So is 't tot medoog te smeden,

Met de homet van verstant,
 Op het aenbeeld van de reden
 Maer de Minnemoer verçiert,
 Toen Adonis was gebeten,
 Van het woedend ongediert?
 Venus heeft haer pruyk gereten,
 Ja haer geurde roosenhoet.
 Val de Roomsche Vorst te voet,
 't Wapen van de Maegde-reyen
 Dat bestaet alleen in schreyen.

Toesang.

Huwt de klank der schelle luyten,
 Met het spel der dertel fluyten,
 Leyd de Bruyt met sulc een galm,
 Met de sleep van haer gespelen,
 Langs een vloet van maegdepalm;
 Naer de Roomsche wreek tonelen,
 By haer lieve Bruydegom,
 Die op d' oever van sijn leven
 't Laetste kusje wenscht te geven,
 Aen sijn kuysche Maegdeblom.

Derde bedryf.

Markus. Rozelyna.

Mark.

RAmpsalige Roselyn! vloek waerdig zijn de stonden
 Van u geboorte dag, wie heeft u dus geschonden
 In 't quikste van uw' lent? O lydeloose spyt!
 't Schynt dat de woede wraek my 't ingewant doorbyt.

Titus. Saturninus. Pollander. Melanus. Lucius. Roomsche Rechters. Markus. Razelyna.

Tit.

KAn ik de Roomsche Vorst niet meuken met de tranen,
 Die als een soute Zee, langs 't rimplend aensigt banen?
 Ik bid u om de eere van uw' doorluchte stam,
 Ik bid u om de uur dat gy ter wereld quam:
 Ik bid u om de borst die uwe kindsheyt voede,
 Dat gy u niet vergrypt, door al te hevig woede.
 Genade Groote Vorst, genaed, och! en geen recht;

Erbarm, erbarm u toch met uw' gebogen Knecht.
 Heeft Roomlus Kinds geschreyde Wolven met bewogen?
 Bestrael, bestrael u staet met stralen van medogen;
 Of is u hart verhert in yser, daer de tyt,
 Van mijn demoedigheyt haer tanden op verslijt?
 Ik geef mijn harte bloet, om 't quaet mijns Soons te boeten:

Mark.

Andronikus sta op.

Tit.

Ik kus de Vorst zyn voeten

Mark.

Rijs Broeder, Broeder rijs

Tit.

Ik laet de Vorst niet gaen
 Voor dat ik voor myn Sonns genade heb ontsaen.

Mark.

Andronikus sta op, de Rechters zijn vertrocken.

Tit.

Wat woel ik in een Zee van duysent ongelocken!

Mark.

Och! Broeders sie u kind

Tit.

Myn uytverkoren kroos,
 Hoe zytge dus bebloed?

Mark.

Z'is hand en tongeloos.

Tit.

Hoe, hant en tongeloos? Myn ingewand moet scheuren
 Om 't geen 'er is geschiet.

Mar.

't Is nu geen tyd van treuren.

Th.

Hoe, hand en tongeloos.

Mar.

Dit schelmstuk eyst wraek.
 Hoe Broeder! wel hoe dus! is broeder sonder spraek?
 Hoe is 't Andronikus? hoe zytge dus verslagen?

Tit.

Ik vindme veel te swak om so veel ramps te dragen.
 Hoe hand en tongeloos? is 't droom of spookery?

Mark.

Och dat het spook mogt zijn.

Tit.

Myn lieve Honigby!
Wat voor een beulsche klaen heeft sig aen uw vergrepen?
Voorseeker heeft de schelm sijn oogen toegenepen
Toen hy dit schelmstuk wrocht: 't is wonder dat het swaert
Toen 't uwe schoonheit sag, selfs niet en heeft geschaert,
En aen de moordenaer de wrede snee geweygert,
O gruwel die de Faem vol schriks in d'ooren steygert!

Mark.

Betoom uw ongeval.

Tit.

Wie heeft so vinn'gen hant;
Die tegen Titus zaet so wrevlig is gekant?
Geen halfgebacken Moor, in 's werelds andre delen.
Noch woedend Arabier, op sijne Moort tonelen;
Waer heeft de wreede Parth, in Kasspiaens gewest,
Of d'ongast vrye Schijt, die 't hongerig aerdrijk mest
Met dierbaar mensche bloed, sig oyt to schelms vergrepen?
Dat hy op sulk een lam sijn slachtmes heeft geslepen?
De felste Heniog ontslepe sijne dag,
In 't heetste van het woen so hy 't afbeeldsel sag

Van Roselynas beeld, en swoer by Taurus toppen
 Sich selfs verheret te zyn; verhangen in de stroppen
 Van haer gekrulde pruyk, Operel van Euroop!
 Hoe vloeyt u mond van bloed, die vaek van nekter droop:
 Sag Diomeed te rug, die sijne Paerden voeden,
 Met levend Menschen Vlees, hy deysden voor het woeden
 Van Romulus geslacht: Prokrustes en Busier,
 Die eertijds zijt vervloekt, het al verteerend vier
 Van uw' schensieke handen is nu te Room' ontsteeken:

Mark.

Speek Rozelyn, ay spreek, doe ons toch eenig teeken
 Van 't Goddeloos bedryf, (helaes) het is om nier
 Wie salons kondschap doen hoe 't schelmstuk is geschiet.
 En wie de schenners zijn van 't puyk det Roomse maegde
 Die Saturninus broer tot eene bruyt behaegde.

Tit.

Indien Apelles hand, met een bebloed penceel,
 Dit schelmstuk had gemaekt, wie sou het tafereel
 Beschouwen, die het hart niet t' eenemael sou barste!
 Eer sig een druppel nats uyt zijne oogen parste.
 Of so de Poezy dat onverduersaem Sout,
 Dat alle eeuwen Boek voor rotting onderhout,
 Aen 't aengebooren volk dees' gruwlen komt te melden,
 Wat sal men 't Roomsche geslacht voor tygerachtig schelden?
 Myn liefde Maegde-lief! waer is de goude tong
 Die vaders goude lof met goude Vaersen song?
 Waer sijn de handen die wel eer de dappere daden
 In 's Vaders wapen-rok met zyd' en goude draden,
 Borduerden als Minerv'; de rammelende Veel,
 De zyter, en simbael, gehuwt aen uwe keel,
 Syn nu als gadeloos.

Lucius. Titus. Markus. Rozelyna.

Luc.

O Overgrijse Vader!
 Wat staetme nu te doen? men scheltme voor verrader,
 Voor derde Moordenaer; het Ryk is my ontseyt,
 Om dat ik met dit stael myn broeders recht bepleyt.

Tit.

Sie Lucius, ay sie! heeft u gesicht oock kennis
 Aen dit mishandelt beelt?

Luc.

O grouwelyke schennis;
 Mijn Suster Rozelyn.

Mark.

Haer tong is uytgesneen,
 Haer handen afgekapt.

Luc.

Is 's menschen hart van steen?

Wie heeft mijn Vaders huys dit ongeval beschoren?
Heeft hemel, hel en aerd' ons vyandschap gesworen?

Tit.

Ik raes van ongeduld, ik vloek, en weet niet wien?
Wie heef'er oyt op aerd' so wreden stuk gesien?

Titus. Markus. Lucius. Rozelyna.

Aran.

ZEeghaftig Oorlogsheld, ik kom u tijding brengen,
Hoe datmen 't bloet uw 's soons, door 't wettig swaert sal plengen.

Tit.

Waer sal de slachtbank sijn?

Aran.

Dicht aen des Tybers boort,
In 't aensien van de Stad: wiens marrikt ruyme poort
By na te barsten schynt door d' aenged ronge scharen,
De huysen loopen leeg; de Vrouwen naer d' Autaren,
De mannen na 't gerecht, het Capitoel is doots;
En 't Hof van Saturnyn gelijkt een ydle loots;
De waterkant die leeft, het grim melt op de daken;
Al 't Heyr is op de been; de Popelbomen kraken
Van 't opgeklomme graeuw, de Tyber is bevloert
Van schuyten, vol van volk, en over al gevoert!
Een wereld vol gedrang begeeft sich in 't Bosschaedie,
So drae als uwe kroost de Roomsche wreekstelladie,
Al sidderend beklom, omheyningt met een stoet
Van Saturninus wacht, elk stietze met een voet:
Wat mart het heylige Recht, begonner een te schreeuwen?
Men werpse voor de Muyl der hongerige Leeuwen,
Of hangt hun in de lucht aen een beschorste stam,
En sleep hem voort langs d'aerd, en braed hem in de vlam:
En dompel hem in zee, in 't aensien hunner tenten;
So werd de woede wraek der twee paer Elementen
Naer haren eysch voldaan: een ander riep vaer voort.
En straf de moordenaers voor hunne broeder moort.
Wy sullen 't laeuwe bloed de wraek ten offer brengen,
En met de wissend asch van hun gebeente mengen,
En suypen het, tot soen van 't vinnig moord-krackeel,
Uyt d' uytgesogen schonk, en 't breynloos beckeneel.
So sal de wraek haer vuur ten deele konnen blussen.
Een ander riep sie toe, de Vader sit op 't kussen,
En voert het Roomsche Heyr, indien gy uw vergrijpt,
Dat gy het moord geweer, op Titus sonen, slijpt?

So naekt de Roomsche val, die, als een Pest, sal loopen,
 Door 't ingewand des Rijks, tot dat wy zijn versopen,
 In 't afgetapte bloed; ja dat de Vreemdeling,
 Wanneer hy herwaerts reyst, met groot verwondering
 Sal seggen: dit was Room; en met de vinger wijsen,
 Hier sag men 't Capitoel, tot aen de sterren rijsen:
 Daer was God jannas Kerk, wel eertijds opgerecht.
 Maer nu een Moort-autaer door onderling gevecht,
 Van deez' gesloopte trant heeft Neroos oog gekeeken;
 Toen sijn vervloekte lust de Stad aen brand dee steeken;
 Op dat hy sou besien, van d'opgekeeken muer,
 Hoe Troyen was verbrand door het Argoolsche vuer.
 Het graeuw' hier door geterget, heeft op hem aangedrongen,
 En d' al te losse tong uyt sijne mond gewrongen,
 En trappelt hem op 't hart dat hy zijn ziel uyt-spoog,
 En slurpten 't rentlent bloed, so 't uyt zijn aders vloog.
 En scheurde 't ingewand, en knaegde het gebeente,
 Sodanig was het woen van Romulus gemeente.

Tit.

O kitteloorge wraek! ô reedeloos geslacht!
 Gy zyt van 't ongediert op Taurus voortgebracht.

Aran.

De Roomsche val scheen toe te staen in haer geboorte;
 Haer overstrijdbre muer, en driemael twalef poorte,
 En tempels hemel hoog ontsetten sich van schriek;
 Maer slibberden in 't bloed in eenen oogenblik:
 Men vocht met stok en steen; want die sig poogt te wreken,
 Die sal geen wapentuyg, in tijd van noot gebreeken.
 In 't midden van het woen genaekt ons eene maegt,
 Als of 't vrouw Venus waer, daer Paphos roem op draegt;
 Ten kuyten toe gehorst; met purper verwe brosen;
 Bemytert met een krans van uytgepikte rosen;
 Gedost met worm gespin, dat glimprijk neer waerts ployt:
 Van Pallas geborduert, met diamant bestroyt;
 Omgordelt met een Riem by Venus riem geleeken;
 De Son die sou sijn toorts aen haer paruyk ontsteeken,
 Haer tabbert kraekt van goud, het hayt hangt over tuyt,
 En gorrelt langs de rug, als 't havr van eene Bruyt.
 So klomz' op 't wreek tooneel, met neergeslagen oogen;
 En heeft, tot driemael toe, voor 't heylig Recht gebogen;

Een yder was versaegt, en leyde 't moord geweer,
 Met een verslagen moed, voor hare voeten neer,
 O segen-rijke Vorst! (so sprak sy in 'et midden
 Van 't grimmelende volk) ik kom uw' Hoogheyd bidden!
 Om Titus jongste Soon, mijn lieve Bruydegom!
 De Vorst bleef sprakeloos. Hoe seyde, zyt gy stom?
 Gy zyt aen my verplicht, mijn eysch bestaet in reden,
 Gedenckt u wel de tijd, dat Romen wierd bestreden
 Van 't Afrikaens geweld? wie heeft het heyr geschut?
 De kassen waren leeg; de steden uyt-geput;
 Men riep om Oorlogs-volk, maer 't roepen mogt niet baten?
 Daer geen besolding is, daer zijn ook geen Soldaten.
 Uw' Grootvaer, vol gevaer, verwachten, alle uur;
 Het Over-zeesche Heyr voor d'onbemande muur.
 Dat speet mijn Moeders Moey; dios sy, met d'een der Joffren
 Op 't hooge Kapitoel eerbiedelijk quam offeren
 Haer borst en hals-cieraet: de pruyken vol gesteent;
 De gordels daer de Son haer schittering van leent;
 De sleuyers stijf van goud, de keurssen vol simbalen,
 De ketens swaer van wicht, de goud' en silvre schalen,
 Met paerlen oversaeyt, die men op Bacchus feest,
 Ter kinnen toe vol wijn, met sorgeloosen geest
 In schaeuw' van Wijngerblaen, elkander plag te bringen,
 Sy gaven tot de krijg hun Oor en Arremringen.
 So wierd 't verlegen Rijk, door Moeders Moey, gered.
 De bulderende trom, en dreunende trompet
 Die kreeg terstond gehoor. Der bond-genote steden
 Die stelden sich te werk om wapen-tuvg te smeden,
 Men gespte 't harnas aen en gorde 't schitterend swaert,
 En steeg, met speer en schild, vol moeds, op 't moedig Paert.
 De ploeg most in de schuur, de seyssens werden daggen;
 De slavers van 't toppet veranderden in vlaggen;
 Men sloopten huysen hof; wel eer tot prael gebouwt.
 En besigheden; uyt nood, de balken, root van goud,
 Eu gulde welleffels tot Schepen en Galeven,
 De Vrouwen schooren 't havr, om kabels van te dreyen,
 Men sloeg in aller yl, al wat tot wind-vang past,
 Als wand, en vloer-tapijt, voor seylen aen de mast,

O oude goude tijd waer zijt gy nu gevlogen?
 So sprak de doodsche maegd, met tranen in haer oogen.
 Wy weten 't seyde de Vorst, al wat gy hebt geseyt,
 Dies zyn w'aen u verplicht, maer in de redelijkheid!
 Dat 's aen uw eygen stam, meer niet aen Titus kinderen,
 Indienge 't Roomse regt haer kragt niet wilt verminderen,
 So poog geen Moordenaer te vryen voor 't geweer,
 Die woorden quetsten haer, als een gescherpte speer.
 Sy vloekte 't heylig recht; en 't hoofd der Roomsche Vorsten,
 Sy krabden 't aengesicht, en klopte voor haer borsten,
 En scheurde 't blanke vel met hare nag len op,
 Sy wrong haer ruyten saem, gelijk een beuliche strop,
 En gorden z' om haer hals met sidderende handen,
 Sy kauden hare tong en knarsten op haer tanden,
 Sy liep als een Bacchant, haer docht sy sag de Maen,
 De paerden van de Son in haer gareele staen.
 Men sag de Moeder Beul Orestes noyt verwoeder,
 Op 't Gricksche Treur toneel, bv zyn vermoorde moeder,
 Met toortslicht inde vuyst, quam spooken om sijn koets,
 En toonde hare borst, beklontert van veel bloers.
 De Vorst stond als een eyk, die al sijn telgen kraken,
 Wanneer de dolle wind, mer wyd gespalkte kaken,
 Komt buldren op sijn kruys, hv wist niet hoe souw,
 Nu dacht hv aen de moord, dan dacht hy, sal de Vrouw,
 Den jongsten van de twee, als Bruydegom verwerven,
 So sal 't onbillijk zijn, dat ick den oudst' doe sterven,
 Hy nam een kort besluyt, en evicht uw' rechte hant
 Tot soen van uwe Soons, maer 't recht toont sich gekant.
 En wil dat men u Soons de snee van 's swaert doe voelen,
 Op datse, met hun bloed het vuer des wraeks verkoelen,
 Dies seg hoe datge wilt; het recht dat staet na straff,
 Daer is de Vorst sijn eysch.

Tit.

Ik house datelijk af.

Mark.

Ho Broeders uwe hand! wie sal de sabel swajen,
 So gy de Roomsche Vorst met uwe hand wilt pajen,
 De nyt die is onnut. Sy dient tor kling noch speer.
 Hier Broeders hier 's de mijn, kap af met u geweer.

Tit.

De min is afgeleeft: hoe kanse beter stryen,
 Dan als sy afgekapt, myn sonen sal bevryen,

Mark.

Dat sta ik nimmer toe.

Luc.

Noch ik gedoog het niet.
Dat my so groot een hoon van myne Vaderschiet.

Tit.

De myne werd geeyscht voor uwe Broeders leven.

Luc.

Schoon d'uwe werd geeyscht; ik wil de myne geven.

Mar.

Sacht Lucius, hou stand, hier Aran hier 's de myn.

Luc.

Ik sweer u by myn eer het sal de myne zyn.

Tit.

Dit worstelen is onnut, het moet de myne wesen.

Luc.

Och Vader! uwe hand, die yder een doet vresen?

Aran.

Nog gaet het na ons sin; maer nog moet het anders gaen
Eer Saturninus Kroon op Arans hoofd sal staen.
't Huys van Andronikus heb ik al ree aen 't gypen,
Het wacht de jongste steek, het mes is weer te slypen,
Om Saturninus self te stieren naer het graf;
So vlam ik op de Kroon en goude Scepter-staf.

Tit.

Hier is de goude hand, die hand, die met den degen
Ten dienst van 't algemeen, Garnaden met een regen
Van menschen bloet begoot, die hant, die 't Duytsche volk
In d' Alpes heeft verheert; die hand, die Pontus klok
Met lyken heeft bevloert, die hand die d' Epirotten
Dee sneuvelen in 't gebergt; die hand, die 't Heyr der Gotten
Tot tweemaal heeft verdelgt, die hand, die Argus muur
Ten puyn hoop heeft gebeukt: die hant, die 't Oorlogs-vuur
Zeeghaftig heeft geblust: die hand, die goude wetten
Voor roomlus burgersschreef, moet die myn Soons ontsetten,
Daer Aran daer 's de hand, ga geefse nu de Vorst,
En eyscht sijn gramschap meer? so sal ick dese borst
Ontsluyten met de kling, en 't kiement bloed aftappen,
Of wil hy Titus hart, so kom weer herwaerts stappen,
En scheur het middelrif ten bangen boesem uyt,
Dan sult gy, 't Hof ten dienst, myn overtaye huyt,
Ten spieren afgestroopt, op 't beckeneel gaen spannen;
Want sulk een Ketelrom sal 't hoofd der aerds Tyrannen
Noch kittelen, wen hy sich, van breyn en bloet bespat,
Op sijne zegen-koets, laet reyen door de Stad.

Aran.

Ik sal de strydbre hand, tot soen van uwe Zonen,
In 't midden van 't gedrang, aen Saturnyn vertonen.

Tit.

Kom hier myn Rozelyn, allang genoeg verschuylt.
Wat is 'er dat u deert? hoe zyt ge dus behuylt?

Is 't om uw' Vaders hand, dat bey u oogen leeken,
 Sy knikt, ô Goon sy knikt! hoe garen souse spreken,
 Schep moed, mijn kind, schep moed; ik wis u tranen af.
 Noyt heeft uw' Vaders hand voor Saturninus staf
 So Ridderlik gestreen, by 't klinken der trompette,
 Als nu in dese strijd, daer sy uw' Broers ontsette.

Luc.

Wie heeft dit wreede stuk aen Rosalijn gewrocht?

Mark.

Ik vondse gins in 't bosch, en hebse voorts gebrocht;
 Doch heel en al vermomt, daer ik het bloet dee stempen:

Luc.

Kon ik 'et vuer mijns wraecx in 't bloet des schenders dempen,
 Ik stelden my te werk.

Quintus. Titus. Markus. Lucius. Rozelyna.

Quint.

Oroem van 't Vaderland!
 Ik breng (gelijk gy ziet) uw' afgekapte hand.

Tit.

Waer blijven mijne Soons, die Aran my beloofden?

Quin.

Uw' Sonen zyn onthalst; hier ziet gy bey de hoofden.

Tit.

Dat u de Donder sla.

Quin.

Dat ik de hoofden breng,
 Dat is uyt last des Moors.

Mark.

Dat u de blixem zeng.

Luc.

Vlie flux uyt ons gesicht.

Mark.

Mijn wraek is niet te temmen,
 Voor dat ik in het bloed des Roomschen Raeds sal swemmen.

Luc.

Och! Vader! Vader och! wat lijd u huys al hoons!
 Hoe werd uw' stam gesnoeyt, door 't slachten van u Soons!
 Is Vader sprakeloos? wie teugelt uwe lippen,
 Dat gy geen moordgeschreeuw uyt uwe mond laet slippen?

Mark.

Hy is gansch roereeloos, en staet gelijk de geen,

Die door Meduzas pruyk veranderden in steen.
'k Besweer uw' stramme tong, by uw' mishandelt kint!
By 't bloed van uwe Soons: indienge zijt gesint,
Dit heyloos schelmstuk op 't allerwreetst te wreken,
Dat gy u mond ontsluit, en dwingt u tong tot spreken.

Luc.

So gy een Vaders hart in uwe boesem draegt,
So seg ons, of de wraek u 't ingewand doorknaegt;
Spreek Vader, spreek ay spreek!

Mar.

De Hemel wil ons helpen
De droefheyt bind zijn tong, wat ramp komt ons bestelpen.

Tit.

O wee! ô wee! ô wee!

Luc.

Och Vader! wat sal 't zyn?

Tit.

O wee! ô wee! ô wee!

Luc.

Hoe pijnigt ons de pijn!

Tit.

O wee! ô wee! ô wee!

Mar.

Waer zyn mijn broeders sinnen?

Tit.

Wraek hemel, hemel wraek.

Mar.

Laet u reen verwinnen.

Tit.

Wraek Hemel, Hemel wraek.

Mar.

Ik bid u weest tog stil.

Tit.

Wraek Hemel, Hemel wraek.

Mark.

Een die sich wreken wil,
Beveinst sijn ongeval.

Tit.

Wat sal mijn veynsplaets strecken?
De weereld is te kleen om Titus leet te decken.

Mark.

Het ongeluk is groot, ja overgroot ik ken 't
Dat gy bevochten word met allerley ellent:
Maer alles heeft sijn tyd.

Tit.

Al waren de vlagen.
Van 't bulderende Noord, en dolle donderslagen,
Tot een metale stem, in Titus mond, gesmeet,
So waerse krachteloos, om d' oorsaek van dit leet
Te melden na den eysch

Mar.

Wy sullen ons nog wreken
Van die dit schelmstuk so schellems heeft besteecken;
Tot schennis van uw' huys, dies roept den Hemel aen,
Want sonder 's Hemels hulp werd hier niet groots bestaen,
Veel minder uytgevoert.

Tit.

Den Hemel stopt zijn ooren,
En wil my in het bloed van myne kinderen smooeren.
Ik roep de hel tot hulp: komt felle raserny,
Komt Dochters van de wraek, en voegt u aen myn zy:
Komt onderaerds gespook, wy moeten ons noch baden,
In 't rentelende bloed van vyfmael honden Raden;

Luc.

Hoe zytge dus ontsint?

Tit.

Ik ben gelijk een Schip,

Dat sich aen splinters stoot, op een onzichtb're klip.

Mark.

Ik bid, dat gy u tong, voor dees tyt wilt betoomen;
Uw' klachten zijn vergeefs, gy klaegt het aen de boomen.

Tit.

Wiens lot betreur ik eerst, tot teken van veel smarts?
Pollanders, of Melaens? Klaudils, of Gradamarts?
Of mijn bebloede hand, die 't slagswaert plag te dragen?
Of sal ik Lucius, in ballingschap, beklagen?
Of Rozalynas ramp; die kuysche maegdebloem?
Of Saturninus broer, haer lieve Bruydegom?

Luc.

Verkrop uw herte wee.

Tit.

O vinnige tyrannen!
Och Lucius! och! zyt gy althans verbannen?
Moet gy in ballingschap, na 't koude Pontus gaen?
Heyloose ravenaes! dat u de moort moet slaen,
O smert! ô pyn! ô dood! hoe is myn hoop verdweenen!
Hoe sal ik Lucius, hoe sal ik u beweenen?

Mark.

Andronikus schep moed, ik sal u hulpsaem zyn.

Tit.

Mijn kuysche tortelduyf, mijn lieve Rosalyn,
 De tranen diege weent, sal ik met goud doorbooren,
 En hangense te pronk, voor paerlen aen mijn ooren;
 De druppelen van dit bloed, vermengt met kristalyn,
 Die sal ik voor korael, voor flonkerent Robyn,
 En suy ver Amaristh, tot hals çieraet gebruyken,
 Met dese sprenkelen, als roosen op hun struyken:
 Sal ik mijn Lauwerier; en goude steven kroon,
 Op 't heerlykst bekleen, sie elk is een Adoon.
 Stoft Titus op den kuyp van 't Vorstelyk scharlaken?
 De wackre dageraet op 't purper van haer kaken?
 De somersieke May, die wenscht haer roosenhoed;
 Te verwen in de bron van dit geplengde bloet.
 O meer dan Philomel door Thercus mes geschonden;
 Wat voelt mijn bange borst al doodelijcke wonden!
 Ik ben in lyfs gevaer.

Luc.

Mijn Vader roept te luyd:
 Indienge klagen wilt, so schud u krop eens uyt,
 In 't binninst van uw' tent.

Tit.

O overweerde hoofden!
 Vloekwaardig zijn de geen die u van 't licht beroofden;
 Pollander, en Melaen, is dit voor al de deugd,
 Die gy voor Romen deê? de bloemen van u jeugd
 Zijn t' eenemael verdort in 't bloeyendst van haer lenten,
 O dubble herte wee! zyn al de elementen
 Op Titus aengehist? ik wreek my, eer de Zon
 Haer vuerge stralen blust in aller bloeden bron.
 Vervloekte Saturnyn! hoe sal ik uwe darmen,
 Uyt d' opgescheurde buyk, noch haspelen op mijn armen?

Mark.

Is Titus sinneloos?

Tit.

Klaudil, en Gradamard,
 Die 't zaelge zielen-veld, in 't leven sonder smart
 Met uwe Broers betreed, in schaduw van de boomen,
 Sult gy geen kondschap doen, door wienge zijt gekomen
 Aen so rampsaelge dood? op dat men 't schemstuk straf:
 Want ik sal uwen asch niet levren aen het graf:
 Of ik beb wraek gepleegt, aen die uw' levens smoorden;
 Schoon 't recht u Broers beticht, die Saturnyn deê moorden.

Luc.

Heeft Vader uytgeklaegt?
 O Bassianus ziel!

Doe kondschap van uw' Broer, wie dat uw's levens kiel;
Op d' oever van de dood, so jammerlik dee stranden;

Mark.

Hout op, 't is lang genoeg.

Tit.

ô roem van alle handen;
O hand! ô dappere hand! daer 's vyands macht voor boog,
De zenuw' van de Stad, en d'appel van haer oog;
Gy zijt door 's Keyzers eysch van desen arm gehouwen.
O schelm! ô tyran! ik sal 't vergist noch brouwen
Daer gy aen barsten sult. Ween Markus, ween, ay ween!
En klopt voor uwe borst met eene Keyssel steen:
Gy moet u broeders zaet, gelijk uw' Broer beschreyen.
Laet uw' doorluchte hand uw' hoofd met asch bespreyen,
En krab u aengesicht.

Mark.

O Roomsche maegdeschaer!
Beweent mijn Broeders zaed met ongevlochten hayr!
En maekt u aengesicht, door 't rollen van de tranen,
Gelijk mijn Broeder doet, tot roose pekelbanen;
Ik ben om Broeders zaet, tot in mijn ziel, ontstelt,
So dat mijn bange hart by na in tranen smelt.

Tit.

Hou op, elk heeft sijn deel, een yder voelt sijn lyen!
Maer al wat yder voelt, komt my alleen bestryen.
Beween uw' Broeders ramp, hoe zijt gy so versteent,
Beween uw Broeders zaed, en Broeders niet beweent?
Voort spalk uw' grove keel, en val so naer aen 't huylen,
Dat bosch en berrig goon sich voor 't geschreeu verschuylen,
In Kakus moordspelonk; 't is nu de rechte tijt,
Dat elk, om Titus ramp, sich selfs aen tranen slijt.
Ween Roselijn, ween, ween, ontsluit de suyvre kranen
Van uw' benaeuwde borst, en stort de bracke tranen
In dese watering, omheynt met groeysaem lis;
Tot dat de versche beek so sout als pekel is.
So Lucius, so, so, laet so veel tranen druypen,
Dat Romen, in een Zee van tranen, kan versuypen.
So Markus, dat gaet wel, stil Rosalyn, stil, stil,
't Schijnt dat het gantsche bosch met Titus treuren wil.

Mar.

O roem van 't Roomsche Rijk! gy zijt van daeg gedragen
Gelijk een Schipio op Caesaers zegen-wagen;
Betulbant met lauwrier, begort met hand-geklap,
Omheyningt door 't gedrang van Roomsche Ridderschap;
Bemantelt met de prael van Saturnijns gewaden,

De Burgemeesteren, en al de Roomsche Raden
Geleyden uwe Koets, in 't aensien van de Nijd.

Tit

Ha, ha, ha, ha.

Mar.

Wel hoe! 't is nu geen lagchens tijd.

Tit

Ha, ha, ha, ha, hoe soud' ik kunnen weenen?
Mijn boesem is verdroogt, mijn tranen zijn verdweenen;
Mijn hert is leeg geput, mijn ingewand dat kookt,
Soo heeft de wraek haer vuer in dese borst-gestookt:
Een vuur van AETnas vuur, een vuur als 't vuur te Troyen.
Ik brand helaes ik brand, hoe kan ik tranen stroyen?

Mark.

Betoon nu wiege zyt, en wiege eertijds waert;
Toen gy het Gotsche heyr deesneuv'len door het swaert.

Tit.

Van daer, noch eens van daer, wog, weg, 't zijn beuselingen,
Sacht Markus, sacht, ay sacht! waerom sal Titus singen?
Wat seyt de domme loer? hoe yslyk gilt het swyn!
Het gantsche bosch dat dreunt. Hoe segtge Rosalyn?
Swyg, swyg, wy weten 't wel, hoor, hoor! hoe kanse smeken,
O Hemel wat een vreugd! mijn Rosalyn kan spreken.

Mark.

O sinneloose Held! dit woeden duert te lang.

Tit.

Wie daer? is 't Titus? Ja ik ken hem aen sijn gang:
Sta Gradamard, sta, sta, gy sultme niet ontsnappen.
Voort, voort, Klaudillus voort, ik moet na Styx toe stappen,
Laet los Melaen, laet los, het is Pollanders Bruyt.
Hier Aran; hier, kom hier, en krijt uw' oogen uyt:
Hoe huylt de rekel dus! wat klimmen hier al spoken!
De Son beswijmt van angst, de hel schynt uytgebroken.

Luc

O Vader sie u Soon.

Tit.

Ik bid u blijft niet staen,
Gy moet, met Vader thans, na't Roomsche raedhuis gaen,
De Vorst heeft my ontboon, en bouwt er zelfs so wacker
Aen 't huys ter Wesen bloed, op aller Weeuwen acker;
In 't midden van de zael, die overgoten is
Van Weeuw' en Weesen-bloed, fult 'gy de Vorst een dis,
Van Weeuw' en Weesen heen in aller yl, gaen stellen;
Die alsins is bespreekt met Weeuw' en Weesen-vellen;
Hy heeft sijn wreede muyl en tanden al gewet,
Om sijn vervloekte balg, op 't dierbaer moordbanket,
Van Weeuw' en Weesen vleesch, tot walgens vol te vreten:

Dewijl hy in 't geraemt der Weeuwen is geseten,
En suypt het lauwe bloed by 't holle hassen vat,

Van een onnoosle Wees.

Luc.

Is Vaders breyn bespat
Van Letus domme stroom?

Tit.

weg, weg de vorst is dronken;
Hier komt de Keiser selfs, en knaegt noch aen de schonken
Van mijn vermoorde Soons; 't bloet loopt hem uit den bek.

Mar.

Is Broeder herssenloos?

Tit.

Wie staet daer achter 't hek?
Och 't is de Roomsche raed! ô dood waer sal ik lopen?
De Beul staet al gereet om Titus op te knopen:
De ladder is gereet; de stroppen al gedreyt.
Gena, gena, gena; werd my genaed ontseyt?
Wel hoe! waer blijft de dag? my dunkt ik hoor yet fluysteren,
Swijg Thamera, swijg, swijg, ik moet een luttel luysteren,
Ik hoor maer 'k weet niet wat.

Mark.

Verset uw' ongeval:
Hier namaels komt de tijd; die 't quaetdoen wreeken sal.
Gy zijt wel eer geweest der radelosen rader,
De Weduwen tot voogd, der Vaderloosen Vader:
Den Burger tot een Burg; een Kokles daer men stormt,
Een Kato in den Raet; maer nu zijt gy vervormt.

Tit.

Onlydlik schelmstuk! ik sal de dood verrassen.

Mark.

Hou Vaders hand toch vast.

Tit.

Ik wil de pekkel plassen
Die Rozelyna weend, doormengen met mijn bloed.

Luc.

Leg af het wreed geweer, hoe zytge dus verwoed.

Tit.

Een gadeloose ramp is qualik te versetten;
Dies sal ik, vol van wraek, mijn breyn en sabel wetten:
De weer wraek is getergt.

Mark.

U wraek lust is te groot.

Tit.

Een moedeloose ziel vreest altijd voor de doot.

Mar.

Een die voorsichtig is, die zoekt gebaende wegen.

Tit.

Geen weg is ongebaent, voor die sijn lust wil plegen.

Mar.

Daer 't rech is, daer is God: vertrou maer op sijn macht.

Tit.

De wraek is op de been; God heeft te lang gewacht.

Mar.

Die 't woeden van de Zee van d' oever kan beschouwen
En stiert sijn kiel van Land, word reddeloos gehouwen,
De saek is vol gevaer.

Tit.

Het is geen edel hert,
Dat, door de achterdocht, tot vrees gedreven wert:
Ulysses en Achil heb ik in een geschapen;
Vernust en strijdbaarheit, is 't allersterkste wapen.

Luc.

Gy zijt, door broederschap, aen vaders huys verplicht.

Mar.

Ik vrees voor wederwraek.

Luc.

Het Leger dat hier ligt
Dan is tot Vaders dienst; het kan niet qualik vallen,

En so het qualik valt, so sal ik dese Wallen
Bestormen met geweld: wie sal ons weerstant bien?
De Vrouwen van haer Man? dat wil de liefd niet sien.

Mark.

Ik buygme naer u wil.

Tit.

Geen grooter bergen leggen
In d' ommering der aerd', dan tusschen doen en seggen;
Dies sweren wy elkaer, hoe dat men 't Roomsche hof,
Tot aen de grontvest toe, sal morselen tot stof.

Titus schryft.

Mark.

Wat doetge?

Luc.

Vader schryft.

Tit.

Ik heb den eed geschreven.

Mar.

Den eed gevalt my wel.

Tit.

Het geld den vorst sijn leven,
En al het hofgesin.

Mark.

De wraek verschoont geen vrunt,
Schoon dat het halsen kost.

Tit.

Men sweer nu op de punt
Van 't wreek geweer.

Mark.

Ik ben gereed; Leg aen.

Titus. Markus. Lucius.

Wy sweren.

De Geesten van Klaudil en Gradamard.

Geest.

WY sweren.

Tit.

Wel hoe! sou d'Echo wel de klank te rug doen keren?
Men tree wat aen d' een sy.

Tit. Mark. Luc.

Wy swer.

Geest.

Wy swer.

Tit.

Wie baut ons na?

Mark.

'k Zie mensch, noch mensch gelyk.

Tit.

't Is best men derwaerts ga.

Tit. Mark. Luc.

Wy sweren.

Geest.

Wy sweren.

Luc.

Wie mag 't zijn? wat wil ons hier vertoonen?

Tit.

Och! 't is de nare galm van mijn vermoorde Soonen,
Klaudil en Gardamard, ik ken u aen de spraek,
Wat wiltge spreek? ay spreek.

Gee.

Wy willé niet dan wraek.

Tit.

De wraek is al bestemt; meld ons uw' moordenaren!
Spreekt, spreekt, ay Sonen spreekt, hoe rijsen my de hayren!

Mark.

Kom voeg u tot den eed.

Tit Mark. Luc.

Wy sweren 't Roomsche Hof,
Tot aen de grontvest toe, te morselen tot stof:
Dat ons de donder sla, dat ons de aerd moet swelgen,
Indien wy 't heyloos Hof niet tot de grond verdelgen.

Tit.

Nu vind ik my gehard, geharnast om de Vorst
Het schitterende stael te wringen in de borst.

Mar.

Wat staet ons nu te doen?

Tit.

Een die sig poog te wreken
(So schrander is de wraek) die sal geen raed ontbreken.
Wy ylen naer de Stad, blijft gv in uwe tent,
En stier voord avontstond uw's Broeders Regiment

Tot ons versekering, met vier van u Cornellen,
 Wy sullen hon de Wraek van ver eens voor gaen stellen;
 En stemmen sy de moort, so werd u weet gedaen,
 Door een geheymen Brief.

Luc.

'k Laet alles op u staen:
 Gelukt ons dese daed, so is 'er niets te vresen;
 So sal me Vader Vorst; en ik sijn Nazaet wesen.

Lucius, met vier Cornellen.

Manhaftige Cornels, 't is nu de rechte tijd,
 Dat gy voor 't Regiment van mijnen Broeder ryd,
 En voert het stêwaerts in, de Veldheer sal u wachte,

Aran. Lucius. Quiro. Demetrius en vier Cornellen.

Aran.

HOe droeg haer Rosalyn, toen gy haer eer verkrachte?

Luc.

Men trê wat aen d' een sy, so krygt men best gehoor.

Aran.

Hoe is Demetrius stom?

Luc.

Het is de Gotsche Moor.

Dem.

Ik ben de eerst geweest, die 't maegderoosjen plukte,

Quir.

Ik ben de eerst geweest, die haer de tong ontrukte.

Dem.

Ik snee haer handen af, en tratze met de voet.

Quir.

Ik versde 't aengesicht met 't uytgespatte bloet.

Aran.

Is't errenst dat ge segt?

Quir.

Gy moogt' er op vertrouwen.

Aran.

So ik den ondergang van Titus Huys kan brouwen,
 Sult gy my bystand doen?

Quir.

Die vraegt het geen hy weet
 Die is geen antwoord waert.

Dem.

Hoe sig Demetrius queet
In't schenden van de maegd, dat kan mijn Broeder tuigen;
Dies sal ik my, na de wil van uwen wille, buygen,
Indien het strecken sal tot Titus ondergang?

Luc.

Op Roomsche Ridderschap; 't gedult dat duert te lang!
Me loopt voort op hen aen.

Ar.

Wie komt ons hier bespringen?

Luc.

Die het gestroopte stael tot in u hert sal wringen.

Aran.

Eelaerdig zaed, schep moed; elk weert sijn eygen lijf.

Luc.

Leg af, eeg af 't geweer.

Ar.

Daer is mijn tydverdrijf,
Daer d' onversade wraek haer kracht in heeft gesworen.

Luc.

Heylloose moordenaer! tot ons verderf gebooren,
Meld ons u schelmery.

Aran.

'k Sal u mijns levens boek,
Eens lenen so 't u lust.

Luc.

Uw daden vol van vloek.

Ar.

Ik groey van menschen moort; 't was Aran, die de Nonnen
In 't Godgewyde koor, haer kuysheyt heeft geschoneen;
't Was Aran, die so vaek, met sijn gelaersde voet,
't Heyl Heylig Heyligdom, besmet met menschen bloet,

Dard' trappelen in 't puyn der neergestorte daken,
 't Was Aran die sich queet in 't stropen, moorden, blaken;
 't Was Aran, die sich heeft met moeder moort beklat,
 Toen hy haer buyk op sneed, en sag waer dat hy sat,
 Eer hy geboren was; 't was Aran, die de beenen
 Der suygelingen greep, en kneusdenz' op de steenen:
 't Was Aran, die in 't noord, sijn geyle minnelust,
 Met eenen offer stier, voor 't outaer heeft geblust,
 't Was Aran, die wel eer, sijn jongste Broeder slachten;
 Wiens egemael dat hy, op 't lyk haers Mans, verkrachten;
 Die hy met 't selfde mes, dat hare Man verried,
 Nog root van 't bloet haers Mans, de blanke borst doorstiet;
 't Was Aran, die de vrucht uyt 's Moeders buyk darf ryten,
 En ging 't mishandelt kind in 's Moeders aensicht smyten,
 En dwong de Vader self te knagen aen sijn zaet,
 't Was Aran, die sijn beeld , dat noch in 't noorden staet;
 Daer 't aengebden word, een marm're Kerk dee bouwen;
 En liet in 't hoog outaer dees' goude vaersen houwen.
Vaart voort boosaerdig zaed, hier na is straf noch heul.
De nood verstrekt de ziel als 't lichaem tot een heul.
 Al wat u Vaders huys van daeg is overkomen,
 Dat is door my gewrocht.

Luc.

Hoe sal ik my betomen?
 Wat houtme dat ik u niet date lik doorstoot?
 Vervloekte moordenaer, u wreechtheyt is te groot.

Ar.

De wraek bewoont mijn hert: de moordlust stiert mijn handen,
 De schensucht stookt het vuur, dat my de lust doet branden;
 De dertel Overdaed, de felle dwinglandy,
 De vierige Stokebrant, en d' arge schelmery,
 Heb ik tot edellien.

Luc.

O goddeloose stucken!
 Ik sal u wreede tong uyt uwe mond doen rucken.
 En scheuren 't ingewand uyt uw' verwoede borst.
 O duyvelaerdig zaed! dat staeg na wreechtheyt dorst.

Ar.

Indien het duyvels zijn, die my tot wreechtheyt porden,
 So sal ik na myn dood, so wreden Duyvel worden,
 Als sich oyt heeft vertoont in het Romeynsch gewest,
 En doen de menschen vlien, als voor de heete pest.

Luc.

Voort set de moordenaer in een besloote wagen;
 En doet hem, streng geboeyt, na 's Vaders woning dragen.

*Rey van Andronizenser en Roomsche Jufferen.***Zang.**

O God-vergete wolvenest,
 En Zeteltrou der aerds Tyrannen;
 Te vreesen als de doodsche pest.
 Gy hebt den roem der Roomse Mannen,
 In 't bloeynest van u jeugd geknot:
 Hoe Kan 't oneerlik schavot
 Het eerlicke bloed verswelgen?
 Al suypt de wraek het bloed voor wyn,
 So is 't dier van sulke telgen.
 Och! och! te wreedden Saturnyn,
 Indien, gelyk 't wel waer te wenschen,
 Het quaed geen herreberg kreeg
 In 't ruyme hert der aerdsche menschen,
 So bleven al de kerkers leeg;
 Men wist in 't Ryk van geen verbannen,
 De byl des Rechts waer voor de roest;
 Men hoeft de Vierschaer niet te spannen;
 Het heylig Raedhuys bleef verwoest,
 En sou van Amptenaers verminderen;
 De Vorsten waren voor 't gemeen,
 Gelyk de poppen voor de kinderen,
 En niet om Troonen te bekleen,
 Daer yder voor 't gesicht moet ysen.
 In 't Land daer 't Volk in straf vervalt,
 Daer kan de Vorst sijn deugd bewysen,
 Maer Saturninus is vergalt:
 't Is waer sy leesden om te sterven;
 Maer nu dat hem de beulsche kling
 De draet des levens sou doorkerven;
 Hoe sturf de jonge Jongeling?

Tegen-zang.

Hy sprak op 't hooge wreek-tooneel:
 Hoe dus als uytgelate Wolven?
 Indien de bron van 't moort-krackeel,
 Die 't Borgerbloed langs d'aert doet golven
 Te stoppen sy door onse doot,
 So sla vry toe, de nek is bloot.

Maer denk niet dat we sullen sneuvelen,
 Als Broeders, Beuls, so voer hy voort,
 Al staen wy hier op dese heuvelen,
 Beticht met so vervloekt een moort;
 Hoe sal de wraek haer slachtmes slypen!
 Indien de wyd beroemde Vorst,
 Sich self aen ons komt so vergrijpen,
 Dat hy sijn hand met bloed bemorst.
 Het woen des wraeks is quaed te toomen,
 Daer een getrouwe bloedverwand,
 Het bloed van sijne vrund siet stroomen;
 Maer God hoed u en 't Vaderland.
 Toen sloot de Bruydegom sijn lippen,
 En knielde voor 't meynēdig swaerd,
 Dat hem de ziel uyt 't lyf dee slippen,
 Het hoofd dat rolde langs de aerd,
 En 't scheen in 't lauwe bloed te banen;
 De Bruyt die koude 't met haer krans,
 En siltent met een Zee van tranen,
 En sweem voort op het Lyk haers mans.

Toe-sang.

Men vangt het bloed in goude koppen,
 Doormengt met parlemoere droppen,
 Dat overkostelicke bloed!
 Men vangt het bloed van sulke bronnen,
 De druppelen zyn alree geronnen,
 Tot rosen aen haer Rosenhoed:
 Wat groeyen hier al roseboomen?
 Langs d' oever der korale stroomen!
 O levendige purper-beek!
 Gy levert ons uyt uwe mijnen,
 Een schat van gloeyende Robijnen;
 Vergun dat ik mijn hulsel steek
 In uw' Tiriersche verruw-kuypen,
 Die nu van diersaem purper druypen;
 Vergunme daer ik u om smeek:
 So sullen al de goude doppen,
 Veranderen in roseknoppen,
 Dat anders niet in 't minst geleek.

Vierde bedryf.

Titus. De Hoofden van Pollander en Melanus. De Geesten van Klaudillus en Gradamard.

Kl.

Andronikus.

Tit.

Ay my!

Grad.

Andronikus.

Tit.

Ay my.

Kl.

Op, op Andronikus, volvoert de wraek, die gy
So dier gesworen hebt.

Tit.

Wie komt sich hier vertonen?

Grad.

Klaudil en Gradamard.

Tit.

Waer heen, waer heen myn Sonen?
Het hayr ryst my te berg! wat is'er dat gy deyst?
Hoedanig is de wraek die gy van Vader eyscht?

Pol. hooft.

Een zoenelose wraek.

Tit.

Aen wie sal ik me wreken?

Mel. hooft.

Aen die ons' Vaders val so schendig heeft besteken.

Tit.

Wie wrocht uw' Vaders val?

Pol. hooft.

Gy zyt ten val gedoemt
Van Gotlands wapen-god; of die sich self so noemt.

Tit.

O goddelose Moor! gy sult voor 't schelmstuk boeten.
Hoe sal ik met de kling in uwe boesem wroeten.

Markus. Askanius. Titus.

Mar.

Hoe staet myn broeder dus? wat is 't dat broeder peynst?
Het is geë broeders hert, dat voor syn broeder veynst.

Ask.

Help, help, Grootvader help.

Tit.

Wat doet myn Neefje kryten?

Ask.

Myn Moey, Grootvader lief, wil my dit boek ontryten.
Daer komt sy uyt de zael, sy schynt op my versteurt:
Ay lieve houdse vast! eer sy de bladeren scheurt.

Tit.

Askan myn waerde Neef, gy moet voor Moey niet vresen,
Wat wyst myn lieve Lam! wat ist? moet Vader lesen?
Wat wiltge dat ik lees? is 't hier of daer gemunt?
't Is hier rampsalig kind.

Mark.

Sy wyst op d'eerste punt.

Titus leest.

Ovid. 6. Boek der Herschep.

*Na dat hy in sijn Land, met Philomela quam,
Broch hy die schoone maegt om syn onkuyse vlam
Te blusschen, in een huys, omheynt met oude boomen;
Daer sy, door vrees geparst, terwijl datz' in de stroomen
Van hare tranen swom, om hare Suster riep;
Maer TherCUS was als doof, sijn wond was alte diep:*

*Hoe datz' haer Suster, en haer overoude Vader,
En boven al de Goon, tot hulp riep, de verrader*

Erbarmde niet, maer heeft de jonge Maegt* verkracht.

*Ros. slaet Titus het Boek uit
de hand.

Tit.

Is Rosalyn verkracht? is Rosalyn geschonden?
Haer eereelicke band so eereeloos ontbonden?

Mar.

Sy knikt, ô Goôn, sy knikt! (helaes!) sy is verkracht.
Wie heeft deez' gruwelen, aen Rozalyn gewracht?

Tit.

Verkracht, verkracht, verkracht? rampsaligst aller vrouwen
Uw' suyverheyt bemorst, uw' handen afgehouden?
Uw' gallemyrke tong, uyt uwe mond, gescheurt?
O gruwelyk bedryf! daer God en mensch om treurt.
Verkracht? verkracht? ô spyt!

Mar.

Soud gy den schellem wel kennen,
In dienge spreken kond, die u so schellems dard schennen?
Kom hier myn lieve nicht, zijn u de handen af,
So leer van uwen Oom, hoe dat hy met een staf
Sal schryven in het zand, daer staet myn naem geschreven,
So gy de wrede beul, die 't schelmstuk heeft bedreven;
Syn naem gelyk u Oom, kond schryven in het zand,
So is hy leveloos.

Tit.

So sal ik, door deez' hand,
Het overgeyle bloed voort uyt sijn adren pompen.

Mar.

Vat eerst met uwe mond; stier nu met bey de stompen,
Schryst niet te dicht in een.

Tit.

*DOor Thamera, Arans Hoer,
Is Rosalijn verkracht, van Quiro en sijn Broer.*

Demetrius.

O spijt! ô Godvergete lusten!
Die uw' vervloekte brand, met sulck een schepsel, blusten!

Mar.

Nu is ons 't stuk bekend.

Tit.

*Door Thamera Arans Hoer,
Is Rozalijn verkracht van Quiro, en sijn Broer.*

Demetrius.

O spijt, ô Godvergete lusten,
Die uw' vervloekte brand, met sulck een schepsel blusten.

Mark.

Nu dient ons niet dan wraek.

Tit.

*Door Thamera, Arans Hoer,
Is Rosalijn verkracht, van Quiro, en sijn Broer.*

Demetrius.

O spyt! ô Godvergete lusten,
Die uw' vervloekte brand, met sulck een schepsel blusten;

Askan.

Wat deert Grootvader liet? is u 't verstand ontroofd?

Ik sal de moorderen hun oogen uyt het hoofd,
Ja seeker Grootvaer-lief! met dese handen scheuren.

Tit.

Uw' kinsheyt is te swak.

Ask.

Gy sult wel anders speuren.

Ay! denkt niet dat Askaen voor sulke schelmen gruwet;
Heeft Hercules, in sijn wieg twee slangen dood geduwet?
Hoe veel te meer sou ik? ik ben de wieg ontwossen,
Ik slaep al sonder Min, ik draeg al vederbossen.

Tit.

Myn Neefjen is te jong, het stuk is u te swaer.

Ask.

Ik ga, Grootvader-lief, al in myn tiende Jaer:
Myn Vader heeft geseyt, als ik so moy kan lesen
Als Alexander Neef; dan salk' een Ridder wesen,
En dragen een rapier, en ryen op een paert
Met een vergulde zael: ay! geefme maer een swaert,
Ik sal de schenners straks de wreede buyk op snyen.

Tit.

O roem van Titus stam! de moed sou u ontglyen
Dat gy de schenners saegt.

Askan.

Meent Grootvaer dat ik schrik?
Ik durf wel alle daeg, ja yder oogeblik,
Als ik voor 't Autaer sta, met onse huysgoôn spreken.

Tit.

Het sal u niet aen moed, maer aen de macht ontbreken!
O Soon van Titus Soon! die in de dageraet
Van uwe lente zyt; man-moedige Soldaet,
Gy sult den Seepter-staf als Caesaers nasaet swieren:
De parelyke Kroon sal u de kruyn verçieren.

Mark.

Ik ga na 't buyten hof, en pas op 't regement.

Tit.

Ik schryfaen Lucius, so werd hem 't stuk bekend.

Thamera. Titus. Quiro. Demetrius.

Tham.

ANdronikus.

Tit.

Wie daer?

Tham.

'Ik kom door 't aerdryk breeken,
Om met myn Speelgenoods uw' ongeval te wreeken.

Tit.

Wie zyt gy?

Tham.

Wie ik ben? ik ben de wraeksucht self,
Geboren uyt de schoot van 't onderaerds gewelf.

Tit.

't Thamera met haer Soons, hier dienen veynseryen:
De spraek heeft haer verraen, kom wreekster van myn lyen,
Kom lang verwachte wraek! zyt driemael wellekom!
Myn overschoone Bruyt! hier is u Bruydegom.
Ik bid u om een kus, want sulke roode kaken,

Doen Titus ingewand in uwe liefde blaken.

Tham.

Andronikus staaf, mijn aensicht siet te naer.

Tit.

Die uwe schoonheyt siet, die komt in groot gevaer;
Want mind hy, door het sien, u aensicht vol van gloren,
So toont hy sich verwaent, blyft hy gelijk bevroren,
So is hy sonder breyn: maer wie is so verstaelt,
Die uwe schoonheyt siet, en niet in min verdwaelt?
Dies hou dan niet voor vreemt, in 't Raedhuys van u sinnen,
Dat ik (nu ik u sie) u schoonheyt moet beminnen.

Tham.

Heeft liefde sulck een kragt?

Tit.

O tergster van myn min
In liefd' bestaet het al, de liefde is 't begin,
Het midden, en het eynd van menschelicke dingen,
De liefde kan het hart, al was 't van stael, doordringen.

Tham.

Uw' liefd', die is gedaen, uw leven loopt ten ent.

Tit.

Ik ben een Jongeling in 't jeugdijst van myn lent:
O suyker-soete Vrouw! ô poesle ledematen!
Uw' vingeren zyn verçiert met parlemoere platen:
Uw' mond met mild robyn, spijt Ganymedes kelk,
Uw' kaek met roose bloed, op spierwit lely-melk!
Uw' sachtalbaste borst, met purpere kerssebronnen,
Uw' hals met lenigesp, uw' oogen met twee zonnen;
Uw' tanden met yvoor, uw' pruyk met schitterend goud,
Uw' toverende lach met zedigheyt gevout.
Gelyk de goude zon de silvre maen doet wijken,
So doetge Venus selfs haer schoonheys wimpel strijken.

Tham.

Is 't ernst datge segt?

Tit.

Myn suchjes zyn verliefte,
So heeft u schoonheys glans myn stale borst doorgriefft,
D'een nestelt onder 't dak van uw' vergulde hayren,
Die 't Minnegootjen haelt om sijne boog te snayren;
Een ander, blust tyn brant in d'aessem van u mond,
Een ander, kust u kaek, een ander, maekt syn wond
Een gasthuys van u krop; een ander, noch veel grager,
Kruypt by u boesem in, en daelt te met wat lager
Naer Venus lust prieel, in 't darde roosendal,
En plukt de weeige blaen.

Tham.

Andronikus houw' stal;

U vryen loopt te hoog.

Tit.

Te laeg wil wraeklust seggen,
Kom gaenwe hier in 't bosch, en vryen langs de heggen.

Quir.

Syn harstens zyn onstelt.

Dem.

Hy siet gelijk een stier.

Tit.

Mijn hert dat werd gebrand door een wraekgierig vier;

Tham.

So gy u herte wee door wreken wilt betoonen,
So set de wraek te werk aen d' outste van uw' Soonen:
Want wat' er is gewrocht, dat is door hem gedaen;
Hy was die 't goud begroef: door hem is Bassiaen
So deerelick vermoort: nu heeft hy 't mes te wetten,
Om sig, door menschen moort op 's Kaysers troon te setten.

Tit.

Geveynsde moorderes, ik merk u schelmery.

Tham.

De Vader staet verbaest.

Tit.

Komt voegt u aen mijn zy
Mijn Dido! mijn Heleen! kom hier mijn treckebecken,
Die 't goddeloos verraed aen Titus komt ontdecken.
Poogt gy de Roomsche Vorst te stieren na sijn graf,
Om so door 's Keysers dood, te raken aen de staf?
Dat sta ik nimmer toe: al had ik duysent levens,
So zynse voor de Vorst: ik sal mijn wraeklust t' evens
Betoonen aen die schelm, die wreede Broeder Beul.

Tham.

De dood van Bassiaen, die sal den Vader heul
Doen krijgen by de Vorst, om 't schelmstuk te wreken.

Tit.

Ik sal de moordenaer de wreede strot afsteeken.

Tham.

Dat is dat Thamra soekt.

Tit.

Gy staet voor Titus val:
Maer 't stael is al gewet, dat u doorstooten sal.
Ik sal de Roomse Vorst met sijne Bruyt ontbieden.
En melden 't gantse stuk.

Th.

Laet ons maer derwaers vlieden;
Ik sal de boodschap doen.

Tit.

Neen geurige balsem spruyt:
Dat Saturnyn u sag, hy liet sijn schoone Bruyt,
En viel voor u te voet, om 't soet uws monds te leppen.

Tham.

Ik sal my in den schijn van uwe boo herscheppen.
Heb ik me vaek verkeert in Leeuw, in Beer, in Swyn?

Die Goddelijke macht sal niet verandert zyn;
Wy vormen ons by wijl in bergen, en in boomen,
In lucht, in aerd, in vuur, in winden en in stromen,
In bloemen vol vergift, dat diese naeuwlijks ruykt,
Eer hy sich ommekeert, de dood sijn oogen luykt.

Tit.

Ga wraek sugt, ga, ja vlieg, en seg het Hoofd van Romen,
Dat hy met sijne Bruyt so daedlik hier moet komen,
Om saken van belang: de tijd lyd geen versuym:
En groet uyt mijnen naem.

Tham.

Wy vlien gelijk een pluym.

Tit.

Hoe, gaet gy alle dry, uw' speelnoots moeten blijven.

Soo sullen sy myn hert noch meer rot wraeklust dryven.
Ik bid u ga alleen.

Tham.

Nu sal ik Titus huys,
Ter noot weer van de Moor, verpletteren tot gruys,

Tit.

Ga heen vervloekte hoer, nu sal de tyd genaken,
Dat ik van uwe buyck het graf uws Soons sal maken:
Hou Markus, Tacitus, Philippus en Kamil,
Kom her waers met u stoer.

Quir.

Ay! Titus swyg tog stil.

Tit.

Waer blyft de kamerwacht? waer zyn de dienbre slaven?
Myn lyfrauwanten hou! Kom al t' saem herwaerts draven.
Hoe is'er geen gehoor?

Markus. Titus. Quiro. Demetrius. Tacitus. Philippus. Kamillus.

Mark.

ANdronikus, wat is 't?

Titus.

Wie meentge, dat hier staet?

Mar.

't Zijn Thamras soons.

Tit.

Gy mist.

Mar.

Ik sweer 't zijn Thamras soons.

Tit.

U oogen zijn benevelt

Mar.

'k Heb al er doen gesien.

Tit.

Swyg Markus, swyg gy revelt
't Zyn speelnoots van de wraek.

Mar.

Ik heb de Broeder self
Verselschapt met hun moer; sien stappen na 't gewelf.
Het veynsen heeft nu uyt, weg met de pruyk van flangen;
Weg met de Duyvels kleen, gy zijt althans gevangen.

Tit.

Wel Broeders! wel hoe dus? vervormt u nu in vier,
Of in een water-stroom, of in een wilde stier;
Kond gy u selven verwisselen in winden,
En laet gy u althans van menschen handen binden?

Dem.

Wy bidden lyf genâ

Tit.

Toen Rosalyne bad,
Wie heeft met Rosalyn medogentheyt gehad?
Dies sal ik u de neus slucx uyt uw' aensicht byten,
En al wat manlik is van uwe lichaems ryten;
En stropen u de huyt, al levendig van 't lijf,
En steeken u aen 't spit, en schaffen 't helsche wijf;
O God vergete moer, de gaer gebraden schinken;
En geven haer uw bloet, met wyn doormengt te drinken.

Quir.

Wy zyn, door Arans raed, tot dese sout gebrocht.

Tit.

't Was u vervloekte lust, die 't schelmsluk heeft gewrocht.

Mar.

Nu broeder vaer maer voort de tyt die lyd geen reken:
Of treet gy aerscling?

Tit.

Kom herwaers met een becken;
Hier Rosalyn, komt hier, wreek u van 't schelmstuk,
Terwyl ik met dit mes de wreede borst opruk.

Hoe staerge dus? wat is 't? ontbreeken u de handen?
 Scheur Quiro 't middelrif met uw' bebloede tanden,
 Uyt d'opgesnede borst, uw' ramp heeft u verplicht,
 Daer, werpt 't moordadig hert in 's moordenaers aengesigt.
 Voort, voort Demetrius, men sal u als uw' Broeder,
 Door Titus mes geslacht, doen schaffen voor u Moeder.
 Daer leyt het ingewand, bedoven in het bloed,
 Dat tegens Titus huys so schendig heeft gewoed.

Bode, Titus, Markus.

Bode.

De Vader is getroost, de Moor die is gevangen,

Tit.

Door wien?

Bode.

Door Lucius.

Tit.

'k Sal hem sijn straf doen langen.
 Waer is hy? in wiens tent?

Bode.

Hy is al binnen wals,
 In een besloten koets.

Tit.

So is de schelm om hals:
 En al die Titus huys so wreedelik bestormen.
 Hoe sal ik 't Roomsche Hof van dese nacht vervormen!

Mar.

Al wat myn Broêr bestaet, dat sal ick mee bestaen.

Tit.

Het moet' er nu mee door, 't sy hoe 't oock mag vergaen.

Rey van Andronizenser Jufferen.

Zang.

Is Rosalynas roos geplukt?
 Haer poesle handen afgesneden!
 De tong uyt hare mond gerukt.
 Die 't alderhardste hart kon kneden!
 De glans van uw' volmaekte leeft,
 Heeft u dit ongeluk beschooren:
 Veel zaelger waer 't mismaeckt geweest,
 Dan hand en tong en eer verlooren.
 Te duldeloos is uwe smert.
 Gy draegt de roosen op uw' koonen;
 Maer (laes!) de doornen in 't hert,

Wie sal dees gruwelen beloonen?

Tegen-Sang.

De Vader heeft de schelms geslacht,
En d' overgoddeloose leden,
Tot loon van sulk een maegdekracht,
Al vloekende van een gesneden;

En om sijn wraeklust te versaen,
 Half levendig aen 't spit gesteecken;
 De vlammen weygren 't vleesch te braen,
 Al poogt haer meester sig te wreeken.
 De spieren lillen aen het spit!
 Men hoortse som wyl deerlik karmen;
 Maer hy die 't hert vol gramschap sit,
 Die weet in 't minst van geen erbarmen.

Toejang.

Hy dekt de disch op sulk een wys,
 Gelyk als Atreus voor sijn Broeder,
 Noyt schafte Romen vuyler spijs,
 Dan 't vleesch der kinderen voor de Moeder.
 De galdery die is gereet
 Om Aran aen het vuur te geven,
 O oorsaek van ons herten leet;
 Gy naekt de Grens-pael van uw' leven.

Vyede bedryf.

Saturninus, Thamera, Titus, Markus, Lucius, in schyn van syn Kamerling.

Sat.

WAs 't Lucius die 't hart van Basiaen doorboorden?
 Was hy 't, die syne broers so jammerlik vermoorden?
 Was hy 't, die 't goud begroef? heeft hy den Brief gedicht,
 Die zyn onnosele Broers met Broeder moort beticht?
 En poogt hy nu zyn lust aen Saturnyn te toonen:
 Om so gevoeglyk te raken aen de kroonen.
 Van het wyd heerschend Ryk? dat wil de hemel hoen,
 Het sy dan, wie het zy, hy sal voor het schelmstuk bloen.

Tham.

Ik bid voor Titus Soon,

Tit.

Gy bid hier voor sijn leven
 En poogt nochtans myn Soon den steek des doots te geven
 O afgerechte Hoer!

Tham.

Hoe seyt de Vader daer,

Tit.

Dat ik mee wreken sal, dat ik den Moordenaer,
 Die 't wreede stuk bestond, van lit tot lit sal snven.

Luc.

Lang leef de Roomsche Vorst in sijne heer schappyen;

Lang leef de schoone Bruyt: lang leef de strijdb're helt.

Tit.

Wat tyding van myn Soon;

Luc.

Ik heb uw' Soon gevelt,

In 't midden van sijn lust.

Sat.

Is Lucius verslagen?

Luc.

Hier is 't bebloede hoofd, dat uwe kroon wou dragen.

Sat.

Hoedanig was sijn dood?

Luc.

'k Heb hem, door Titus last
In d' armen van sijn boel, met dese kling verrast;
Mits dat sijn Kamerling, de Kamer wacht verstierde.

Sat.

Was Romen vol van vreugt, toen 't hof de uytvaert vierde
Van Nero? nu is 't tyd dat men het selfde doe.

Tham.

Nu moet de vaer van kant, de wraek is nog niet moe,
Daer na de Roomsche Vorst.

Tit.

O schelm die so vermetel
Het Kussen wou bekleen van Saturninus Zedel!
Hey loose Radebout; meyneedige Tyran?
Bloetdronken Moordenaer! die in uw' herssepan
De val van 't Capitoel, so schendig had beschooren;
O Helhond! die u Broers, so schellems dee versmooren:
Is dit de wreede muyl, die 't Bloed van Saturnyn,
Uyt Vaders beckeneel, wou slurrepen voor wyn?

Mar.

Weg, weg met 't ravenaes, de wraek heeft haer vernoegte
Indien 't de Vorst gelieft, hy kan sich dischwaerts voegen.

Tit.

Kom wreken wy ons leet; gy doet de Vorst veel hoons,
So gy met dis vaert komt.

Sat.

Waer sijn vrou Tamras soons?

Tit.

De overdeugdelik, en hoog gebooren Broeders,
Die sullen dadelik sijn in d'ommering haers Moeders;
Mevrouw, geen hand sal u onthouden, zyt getroost
Gy sult uw' lust versaen, in 't by zyn van uw' Kroost,
Ik sal u Dienaer zyn; waer sijn de Mommeryen?
Daer sig de tong vernoegt, moet 't oog geen honger lyen.

Sat.

De dans bevalt ons oog gelyk de tong 't banquet.

Tit.

Ontsaggelicke Bruyt, ontfang, na Bacchus wet,
Deez' overgoude kop, ter kim vol wijn geschonken,
Daer Titus Gemalin wel eer heeft uyt gedronken.

De Geesten van Quiro en Demetrius.

Tham.

'k Ontfang de waerde gift, op d' uytvaert van u Soon,
Men plengt den wyn eerst toe de Vaderlicke goôn,
En drink dan voort, wat 's dit, myn hand begint te sinken;
De kop bedriegt myn mond in 't midden van het drinken:
De wyn springt self te rug, en sypelt langs mijn kin,
De tafel springt, van d' aerd'

Sat.

Wat deert ons Kayserin?

Tha.

Het toorsligt wert geblust, hoor! hoor! de hemel dondel.
Wat of ons naken sal?

Tit.

Vorst in zyt niet verwondert
De Hemel lacht ons toe, de tafel danst van vreugd!
Nu 't schelmstuk is gestraft. O spiegel van de deugd!
O goddelijke Vrouw! 't is nu een tyd van dartelen.

Tham.

Ik voel yet levendigs in dese boesem spartelen.
Ik wallig van 't banket. Ik ben in doots gevaer;
Men roept myn Sonen hier. Wel hoe! wie hoor ik daer?
Myn bange boesem steent; maer niet van 't eygen steenen.
Waer of myn Soonen zyn? O ramp! ik hoorse weenen.
Komt hier, komt hier myn Soons, van waer hoor ik se weer,
Och! och! myn kinderen.

Mar.

Men set Mevrouw wat neer.

Th.

Voort hael myn Sonen hier.

Tit.

Myn Dochter Rosalyne,
Die sal hier datelik, met uwe Soons, verschyne.

Mark.

Daer komt de treurge Maegt.

Sat.

Met glans verçierde spruyt
Waer sijn Mevrouw haer Soons? hoe! geeft ge geen geluyt?
Wat draegtge dus bedeckt? hoe! Rosalyn geen reden?

Tit.

Hoe kan se spraeksaem sijn? haer tong is uytgesneden,
Gelyk gy selfs kunt sien.

Sat.

Wie heeft dit werck bestaen?

Tit.

Die d'evenrype Maegt haer Maegdom heeft misdaen.

Sat.

Is Rosalyn verkracht?

Tit.

Haer maegdelike banden,
Haer minnelicke tong, en poeselige handen,
Syn haer, op eene tyd, uus gruw'lik ontrokt.

Sat.

't Is wonder dat dees aerd' de schelmen niet inslokt?

Tit.

Neen, Saturninus, neen, het aertryk sou 't sich belgen.
Dat het de vuylen brok door d'open keel moest swelgen.

Sat.

Hoe kan Andronikus 't mishandelt schepsel sien?

Tit.

Ik sal de Moorderen de punt van 't lemmer bien:
En op dat Rosalyn niet Vaderloos sal leven,
So ik te sneuvelen kom, sal 'k haer den doodsteek geven.
Houw' daer myn Rosalyn, en trouw met Bassiaen,
Vergeefme wat ik doe, 't wert u ten dienst gedaen.

Sat.

Wat rasery is dit?

Tit.

Myn doen bestaet uyt reden,
Uw' Broer, haer Bruydegom, die sal haer tegen treden,
En leyen haer langs Myrth, in 't Elizesche Veld,

Sat.

Wie heeft u kind geschend?

Tit.

O wydbefaem den Held
Die, die 't doorluchtig tal van Titus huys verminderen.

Sat.

Wie Lucius?

Tit.

O neen! 't zyn Thamera haer kinderen,

Demetrius en sijn broer.

Sat.

Men hael hun hier.

Tit.

Hou stal,
De moordenaers daer gy om stuurt die zyn hier al.

Sat.

Waer sijnse? wistse ons.

Tit.

Hoe heeft de Vorst geen oogen?

Sat.

Ik siese hier, noch daer.

Tit.

't Gesicht heeft u bedroogen.
Hier sijn de Moordenaers, dees hebben 't quaet bestaan;
Besietse wel te deeg.

Tham.

O ramp! wy sijn verraen:

Tit.

Kend gy dees Hoofden wel? dit sijn de wreede Hoofden,
Die Rosalyn haer eer, door uwe raed, ontroofden.

Tham.

Hoe kan sy kondschap doen sy had nog tong nog hant,

Tit.

Sy heeft het met een staf geschreven in het zand.

Tham.

Waer is het overschot van myn vermoorde Soonen?

Tit.

Al wat'er over is, dat sal ik u vertoonen;
En wat'er geen meer is, dat hebtge nu al weg;
Hier is'et overschot.

Tham.

Is 't errenst?

Tit.

't Geen ik seg
Is waer: g'hebt selfs uw' Soons, gy hongerige raven,
Door d' ingang van u keel, in uwe buyk begraven.

Tham.

Hoe! sijn de Kinderen in 's Moeders ingewand?

Tit.

Gy hebt aen uwe Soons terstond geleckertand,
Gekerft, geknaegt, gescheurt, met u scheursieke koone,
Geen Tyger is so wreed, of hy sal 't jong verschoonen;
Maer gy maekt uwe balg uw' Soonen tot een graf.

Sat.

Voort, vat den Moordenaer, 'k sal hem voor dag sijn straf
Doen voelen, na verdienst.

Tit.

Doorluchtige Cornellen!
Schiet toe, en knelt de Vorst, die Titus soekt te knellen.

Tham.

Wee my onzalig Wif! wat quaet is hier berokt?
Heb ik myn eygen Soons so gierig ingeslokt?
Hoor Titus! Titus hoor Thamras Sonen karmen?
Sy bijten in myn hert, en scheuren myne darmen,
En krabben aen myn borst, om door een enge baen,
Al eer uyt 's Moeders schoot in 's werelds schoot te gaen.
Komt Titus, laet uw swaert een open venster maken
In myn vervloekte buyk, ik sal de leden braken
Van myn vermoorde Soons, sta felle Moordenaer,
Eer ick uw' gordel gryp en wurgse met myn hayr;
Verschoon de Geesten die in 's Moeders lichaem spookten.
Hoe sal ik myne Soons 't behoorlik Lyk vuur stookten.
Ik ben gansch redeloos, ten sy de blixem self
Ten slinger uytgegooyt, komt dalen van 't gewelf.

En sengt myn wreede borst met al haer ingewanden?
 Want so ik myne Soons tot assche wil verbranden,
 So moet ik selleven verberrenen tot asch.
 Kom helsch, en hemelsch vuur, och dat de Moor hier was!
 Help Aran, Aran help.

Aran. Thamera. Saturninus. Titus. Markus. Lucius.

Aran.

Wie hoor ik Aran melde?

Tham.

Och! Aran sijt ge daer? soo gy u self oyt stelde
 Voor Saturninus Bruyt, so komt haer nu te baet:
 Want Titus stelt my hier als oorsaek van al 't quaet,
 Dat sijn geschonne kind, in 't bosch heeft overrumpelt;
 Hy heeft sijn swaert in 't bloet van myne Soons gedompelt,
 En 't versche vleesch gebraën, De Moeder voorgesteld;
 De Vorst die 't keeren wou, die keert hy door geweld.

Aran.

Al watter is gedaen, dat is door my gebrouwen,
 Door my hebt gy de hand van uwen arm behouwen;
 Door my is Rosalijn so deerlik verkracht;
 Door my zyn uwe Soons moordadig omgebracht;
 Door my is Bassiaen zyn hartaer afgesteeken.

Sat.

Hoe sal ik Broeders doot, hoe sal ik 't schelmstuk wreken?
 Wie sal my bystand doen?

Tit.

Ik sal u hulpsaem zyn.

Aran.

O ysselicke val! ô doodelijcke pijn!
 Help Titus, Titus help! ik sal u gramschap kussen.

Tit.

De wraek keert u de nek.

Aran.

Wie sal dees' vlammen blussen?

Tit.

De tranen van uw Hoer.

Aran.

Gena! gena! gena!

Tit.

Als 't quaet doen word gestraft, dan komt berouw te spa,

Aran.

O Titus! geef gena.

Tit.

De wraek lust heeft geen ooren.

Aran.

Bepael de woede wraek van u getergde tooren.

Tit.

Had gy u wreede hand in al uw' doen bepaelt.

De wraek die waer so sel niet op uw' hoofd gedaelt.

Hier leyt hy in sijn graf, die ons in 't graf wou wickelen.

Aran.

O overheete vlam! ô al te scharpe prickelen,

Kom Titus, Titus kom, en kers myn levens draen.

Tit.

Eerst moet het rauwe vleesch tot op het been toe braên.

Aran.

Help spoken! spoken help! ik ben om hulp verlegen,
 Stort dollé donderaer, stort nu een dichte regen,
 Met uw' vergramde vuyst, van blixems op my neer;
 Op dat ik, in der yl, tot assche toe, verteer.
 O wee! ô wee! ô wee!

Tit.

De schelm die is gesonken;
 Hy leyd, al in een gloed van helsche Berg-spelonken:

Sat.

Nu is myn wraek vernoegt; myn Broeders Geest gepayt,
 Ik swem in eene Zee van dartelheyt.
 Myn hert dat springt van vreugd.

Tit.

Ik sal de vreugd betoomen.
 Daer More-hoer, hou daer; gy sult uw' Pol bekomen
 In 't onderaerdsche Ryk.

Sat.

Hou daer vervloekte Guyt,
 En volg de bloedige schreeu van Saturninus Bruyt!

Luc.

Is Vader dood? ô dood! door Saturninus handen?
 Tyran daer is uw' loon.

Mark.

Uw' Keyserlyke banden
 Syn nu voor Lucius, en wat aen 't Ryk behoort.
 Nu sal het noodig zyn, dat gy des Tybers Poort,
 En 't ruyme Marriktveld, omheynigt met uw' Troupen,
 Dan sal men 's Vorsten dood, en u voor Vorst uytroepen,
 En wie'er tegens streeft, al waer 't de Ridderschap,
 Die sal na Pontus Meyr, in eeuwige ballingschap.

U Y T .